

Suflet

Revistă
de etnografie și folclor
Fondată în 1927

3 /1997-serie nouă

oltenesc

PE URMELE UNUI MANUSCRIS

Am citit pentru prima oară despre Alexandru Gregorian în lucrarea "Folclor din Oltenia și Muntenia" - vol. I, unde sunt publicate "Cântece bătrânești din Oltenia de mijloc" culese de acesta începând cu anul 1920.

De fapt, acest prim volum din ampla lucrare "Folclor din Oltenia și Muntenia", care numără, integral, 5 volume, cuprinde trei capitole: 1) M. Gregorian, "Folclor din Oltenia și Banatul răsăritean" (537 piese); 2) M. Gregorian, "Folclor din Oltenia de sud" (26); 3) Al. Gregorian, "Cântece bătrânești din Oltenia de mijloc" (12).

Nu știam atunci care este relația dintre cei doi Gregorian: Mihai și Alexandru. Nici nu aveam de unde să știu că timpul mă va purta și voi avea ocazia să cunosc pe unul din descendenții familiei Gregorian, anume, pe fiul inimosului preot de țară din Scaiești Doljului, părintele Alexandru Gregorian, acest fiu, care nu este altul decât cunoscutul om de artă al Craiovei, al țării și nu numai, domnul Eustațiu Gregorian.

Dar, soarta mi-a hărăzit nu numai întâlnirea cu acest om, domn și la propriu și la figurat, ci și posibilitatea ca, prin domnia sa, să pun mâna pe un manuscris al părintelui Alexandru Gregorian, care cuprinde culegeri folclorice de o inestimabilă valoare, adunate cu migală de preot ajutat de soția sa, învățătoarea Lucreția - Lucia A. Gregorian, din zona în care au trăit și au ucenicit o viață de om.

Răsfoind acest manuscris, am considerat un mare păcat dacă ar rămâne necunoscut.

De aceea încercăm, cu această ocazie, să răsplătim munca de ani și ani a acestor culegători de nestemate populare și să ducem spre împlinire o dorință a preotului Alexandru Gregorian, care, după cum vom vedea din propriile "Considerații asupra baladelor culese", era puțin sceptic când scria: "...celelalte sunt în manuscris, așteptându-și rândul, dacă vor avea noroc..."

Manuscrisul este structurat de autori după cum urmează :

"Balade - cântece bătrânești", capitol care cuprinde 22 de titluri, fiecare dintre aceste balade fiind însoțită de explicațiile culegătorilor; "Descânțele de boală și ritul însoțitor", cuprinzând 10 astfel de producții folclorice, completate de asemenea cu explicațiile culegătorilor; "Strigături", cu un număr de 41 piese.

Considerăm materialul foarte important și fiindcă nu poate fi cuprins într-un singur număr al revistei "Suflet oltenesc", dedicăm acest număr exclusiv manuscrisului și autorilor lui, cu dorința fermă ca în numerele viitoare ale revistei să continuăm publicarea culegerilor celor doi până la epuizarea acestora.

Menționăm că vom reda întocmai cele cuprinse în manuscris, fără a interveni, pentru a păstra autenticitatea și a respecta efortul culegătorilor din Scaiești Doljului.

Sperăm ca, de acolo, de sus, preotul Alexandru Gregorian și jumătatea sa, preoteasa și învățătoarea Lucreția - Lucia Gregorian să lăcrimeze satisfăcuți, că truda lor n-a fost zadarnică.

NICOLAE DUMITRU

TRIȚĂ MATEI: Portretul preotului ALEXANDRU GREGORIAN

Semnează:

**ALEXANDRU GREGORIAN
NICOLAE DUMITRU
ANCA GREGORIAN
PĂRINTELE MIHALACHE
CORNEL BĂLOSU**

Sumarul:

- "Pe urmele unui manuscris"
- "Cu gândul la bunicul meu: ALEXANDRU GREGORIAN"
- "Celălalt Gregorian: MIHAIL"
- "Lumina Smereniei"
- "Considerații asupra baladelor culese"
- "Anghel"
- "Stan Boștinariu"
- "Cântecul Dinului"
- "Cântec haiducesc"
- "Fata și haiducu"
- "Rănitul"
- "Holera, 1913"
- "Dobre haiducul II"
- "Radu"
- "Oroveanu"
- "Dină Duduleanu"
- "Moșneagu"
- "Ghiță Cătănuță"
- "Marcu"

Descânțece de boală și ritul însoțitor
Strigături
Notă
Glosar
O împlinire etnofolclorică

- 9. Oroveanu
- 10. Dină Duduleanu
- 11. Moșneagu
- 12. Radu
- 13. Ghiță Cătănuță
- 14. Marcu
- 15. Corbea
- 16. Dobrica Bratului
- 17. Stanciu al Bratului
- 18. Corbu
- 19. Măruntălu
- 20. 1907.
- 21. Cîntecul lui Mărin.
- 22. Mestemul Manole.

LUCRETIA-LUCIA A. GREGORIAN

BALADE

CÎNTECE BĂTRÎNEȘTI.

Considerații asupra baladelor culese.

- 1. Anghel.
- 2. Cîntecul lui Stan Boștinariu
- 3. Cîntecul Dinului.
- 4. Cîntec haiducesc
- 5. Fata și haiducul
- 6. Dobre haiducul (II)
- 7. Rănitul
- 8. Holera 1913

*Centru
de Oltenia* DESCÂNTECE DE BOALĂ
ȘI RITUL ÎNSOȚITOR

Extrase din lucrarea în ms., Monografia
fa satului Senești Jud. Dolj, ed. III, vol. III
de Lucretia și Alex. C. Gregorian.

- 1. Descîntec de ALBĂ
- 2. " " DRAGOSTE
- 3. " " ÎNTOARSĂTURĂ
- 4. " " JUNGHIU
- 5. " " BURE DULCI
- 6. " " GILCI
- 7. " " BRÎNCĂ
- 8. " " BRÎNCĂ-SCRISĂ
- 9. " " ALBEAȚĂ
- 10. " " DE TOATE BOLILE

Cu gândul la bunicul meu: ALEXANDRU GREGORIAN

În artă, în vis, în poezie, în dragoste, ne întoarcem spre trecut, spre părinți.

"Poate că e bine să credem - spunea marele scriitor și prieten I. D. Sîrbu - că, în fond toți poeții lumii scriu un singur poem, o singură carte, că toți muzicienii cântă o singură (și ultimă) durere, că, asemeni lui Goethe suntem în căutarea "originarului" reîntorcându-ne obsesiv și tandru la acel peisaj matrice, care alcătuiește miezul și ascunde esența tuturor căutărilor, durerilor, speranțelor și deznădejdiilor noastre."

În această spațiu mioritic, încărcat de mister, disting, prin ceața amintirilor ce vor rămâne pururea vie, figura aureolată de har și bunătate a bunicului meu - ALEXANDRU GREGORIAN - OM de o aleasă cultură și de o rară noblețe sufletească.

Născut pe plaiuri vâlcene, fiul Anei și al lui Constantin Gregorian, Alexandru a văzut lumina zilei în anul 1903. Va rămâne orfan de la vârsta de 6 ani, când, alături de frații săi Maria, Mihail, Eustațiu și Vasile, va cunoaște greutățile și privațiunile unui trai lipsit de perspective prea mari. Animați de ambiție, dar și de dragostea de învățătură, întreținuți la școală de bunicul lor, preotul Ion Scaieșteanu, cei cinci copii vor trudi asiduu pe băncile Colegiilor și ale Universităților. Efortul lor va fi răsplătit. Astfel, Mihail Gregorian, filolog, profesor universitar la Facultatea de Litere din București, cu doctoratul susținut la Paris, este autorul celebrei colecții "Folclor din Oltenia și Muntenia" vol. I - lucrare de referință în acest domeniu care ocupă un loc de frunte și din punct de vedere al caracterului ei riguros științific, îndeosebi pentru metoda după care s-a condus, de a studia monografic o zonă relativ restrânsă. El va mai scrie și alte lucrări - unele în colaborare cu cumnatul său, Tache Papahagi.

Îi urmează Eustațiu - geograf - autor de atlase și manuale școlare, profesor și el la Universitatea din București, după un stagiul de scurtă durată la Liceul "Sf. Sava".

Vasile Gregorian studiază teologia, își dă doctoratul la Roma (Italia), revine în țară ca profesor universitar la Facultatea de Teologie și ca protopop și jurist al Patriarhiei Române.

Maria - va deveni învățătoare, dedicându-și o parte din timpul ei, copiilor, pentru a-i iniția în tainele literelor și ale cifrelor.

Toți vor rămâne în capitală, cu excepția lui Alexandru Gregorian care, după absolvirea Facultății de Litere și Teologie, se va reîntoarce în satul bunicului său, SCAIEȘTI - ca purtător de faclă - consecvent dorințelor sale mai vechi de a-i sluji pe cei mulți și necăjiți, hotărât să caute "în pod și în pivniță", în istorie și în folclor, sub zăpadă și sub țărână - acea "mirabilă sămânță" - din care s-a zămislit totul: nașterea, dragostea, speranța, moartea; mica noastră mare lume - așa cum transpare ea din

obiceiuri și tradiții.

Căsătorit cu Lucreția - învățătoare - și ajutat de ea, va porni, energic și hotărât, pe drumul căutărilor, conștient că "poezia românească în slujba graiului românesc începe de la brazdă, ca lumea de la dumnezeire".

Era un om bun și cald, milos și iertător, iubitor, cu o infinită putere de înțelegere - calități ce le-a imprimat și celor trei vlăstare, asupra cărora a vegheat atent întreaga viață: Mihaela, Eustațiu și Bogdan - copiii lui - care urmând exemplul părinților și-au construit un drum drept pe care au mers cu fruntea sus spre zărilor albastre ale împlinirii unui destin de mult hărăzit.

Mi-l amintesc, în serile târzii de iarnă, la lumina palidă a lămpii, aplecat asupra hârtiei de scris, atent și concentrat, trudind să așeze și să selecteze materiale strânse de la țărani de prin partea locului, pătruns în adâncurile sufletului său de cuvintele cronicarului Grigore Ureche "... scriu - spunea el - despre lucrurile petrecute ca să nu se întunece anii cei trecuți și să se asemene oamenii hiarelor și dobitoacelor."

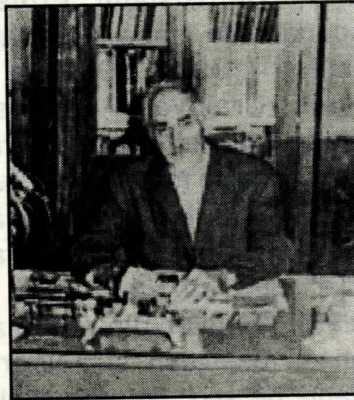
După ani (cincizeci la număr) de muncă și cercetare asiduă - a reușit să întocmească o monografie a satului Scaiești pornind de la așezare, istorie, prezentarea principalelor instituții și sfârșind cu evocarea eroismului și optimismului biruitor al acestui popor, ridicat din crâncenă răbdare și sălbatică robie.

Dar truda preotului Alexandru Gregorian nu s-a oprit aici. Din căutări și cercetări, din discuțiile cu bătrânii satului - au luat naștere două volume ample de etnografie și folclor (cuprinzând datini, obiceiuri, tradiții, cântece, balade, proverbe, zicători, maxime, doine) - dovadă elocventă a convingerii că poezia populară românească este expresia consonanței dintre om și natură, a unei permanente corespondențe dintre cosmos și sufletul omenesc, este afirmarea pe plan artistic a unei puternice și eroice participări a poporului nostru la istoria universală, este demonstrația vie a geniului creator românesc.

Toate aceste masive volume sunt în manuscris și sper, ca o recompensă (târzie poate), ca ele să cunoască lumina tiparului cât de curând, ca o împlinire a rugămintii celui ce și-a sacrificat ani din viață pentru întocmirea acestui valoros material și care împăcat cu soarta, scria într-una din paginile manuscrisului: "Plecăm totuși din această viață, bucuroși că, făcându-ne datoria și tuturor toate, ca pe toți să-i dobândim. Vă putem lăsa dacă nu averi pământeste, cel puțin un nume bun, de care nu aveți a vă rușina".

Mulțumesc în mod deosebit Centrului Creației Populare al județului Dolj pentru faptul că s-a gândit să dedice un număr întreg omului, cercetătorului și nu în ultimul rând bunicului meu - preotul ALEXANDRU GREGORIAN.

ANCA GREGORIAN.

Celălalt Gregorian: MIHAIL

Mihail Gregorian este fratele mai mare al lui Alexandru. S-a născut la 30 septembrie 1901 la Bujoreni, jud. Vâlcea și a murit la 30 dec. 1972, la București. Studii secundare la București (1913 - 1916) și Craiova (1917 - 1920); studii universitare de litere la

București (1920 - 1924); studii de specializare la Paris (1926 - 1927), cu prof. Mario Roques; doctor în litere al Universității din București cu teza "Graiul și folclorul din Oltenia nordvestică și Banatul răsăritean", comisia fiind prezidată de Ov. Densușianu. Profesor secundar de limba și literatura română (1928 - 1962) la Tg. Mureș, Craiova și București. Colaborează la "Ethnos", "Grai și suflet", "Plaiuri românești" ș. a. Culegerile lui Mihail Gregorian - "Graiul din Clopotiva" (în "Grai și suflet", Buc., an. VII, 1937, p. 132 - 198), "Folclor din Oltenia și Banatul răsăritean" și "Folclor din Oltenia de sud" (în seria "Folclor din Oltenia și Muntenia", Buc., EPL, 1967, p.1 - 488 și 491 - 595), - realizate în anii 1930 - 1935, în 58 localități din Oltenia nord-vestică, de la Podeni (jud. Mehedinți) și Gornenți (jud. Mehedinți), până la Topești (jud. Gorj), din peste 20 localități de pe

Valea Cernei până la Ameiuși (jud. Caraș - Severin), la vest, până la Mehadia - Verendin - Luncavița (jud. Caraș - Severin) și în localități dintre Corabia și Calafat, conțin doine și cântece, texte satirice, strigături, orații de nuntă, cântece bătrânești, (notabile sunt îndeosebi cele fantastice, împotriva cotropitorilor, haiducești și "Berbecel băluț", variantă a "Mioriței"), jurnale orale (de ex. "Accidentul de la Balota"), povești și legende (despre Tudor Vladimirescu, Traian, Decebal ș. a.), descântece (43 tipuri) și bocete. Culegerile lui M. Gregorian se remarcă prin valoarea artistică a pieselor, rigoarea transcrierii cu semnele diacritice, specifică școlii lui Ov. Densușianu, și prin bogăția aparatului critic (glosare, indici folclorici pe specii, motive, teme).

Conform **IORDAN DATCU:**
"DICȚIONARUL FOLCLORIȘTILOR"
Buc. 1979, p. 218 - 219.

București, 6. 03. 1957

Dragă Săndică,

Scrisoarea ta mi-a făcut plăcere. Ți mulțumesc pentru informațiile precise pe care mi le-ai dat.

Duminică 3.03. a.c., a fost lăsată secului. Ne-am strâns la mama acasă toți frații bucuoresteni: eu, Sofia, Stănie, Nineta, Vasile, Iuliana. A venit și Mița de la Craiova, dar a întârziat trenul și a sosit după plecarea noastră. Ai fost și tu prezent prin scrisoarea trimisă, pe care am citit-o în plenul adunării. Vasile obiecta că balada "Cântec despre 1907" a fost

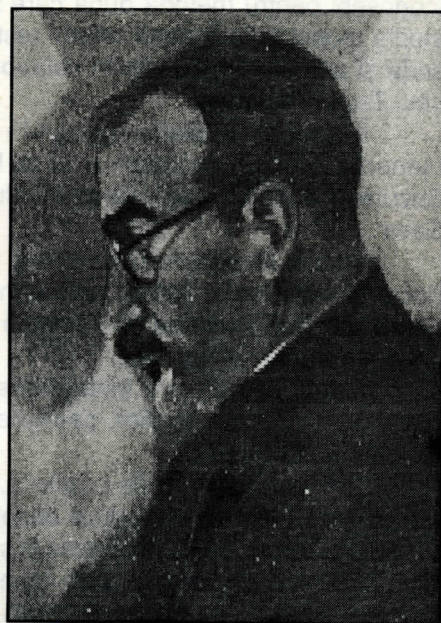
retușată de tine. Eu nu cred acest lucru. Am găsit-o foarte interesantă și bine localizată. De ce nu o trimiți la o gazetă sau revistă din Craiova? Cred că o vor publica.

Noi sântem sănătoși. Sântem foarte ocupați, dar ne-am obișnuit cu munca.

Mama e sănătoasă. E mulțumită la Vasile.

*Dragă Săndică,
Părerea mea e să ne scriem lunar. Cred că nu e mult și astfel avem vești unii de la alții. Ce zici?*

*Cu drag,
Mihail*

EUSTAȚIU GREGORIAN:
Portretul preotului
ALEXANDRU GREGORIAN

LUMINA SMERENIEI

Acum nu mai mult de două decenii, puteai întâlni, urcând ulița bisericii din Scaiești pentru a nu știu câta miază noapte, pe părintele, adormit acum întru Domnul, Alexandru Gregorian - părintele

Să mă ierte vrednicul întru pomenire părintele Alexandru că-l descopăr cititorilor acum, fără voia sa, dar sunt adevăruri care odată și odată trebuiau rostite, cu atât mai mult cu cât sunt absolut convins că partea

Nu este sat, nu este cătun din împrejurimi în care acest iubitor de istorie, împătimit al frumosului să nu le fi măsurat cu talpa sa apostolică. Și, cu toate astea, părintele Alexandru a tăcut. Așteptând vremuri poate mai bune, mai fără colți, cred, însă, că nu aceasta a fost singura cauză. Nu, nu aceasta. Părintele Gregorian a trudit cu o bucurie fără margini pentru vremurile ce vor veni, pentru dreptatea vremurilor viitoare. "Lasă, taică, că oricât ai tulbura untdelemnul cu apa, el totdeauna tot deasupra se ridică. Că, dacă am vrut să-mi las o urmă, am făcut-o fără pretenția de a bate în tobe și a sufla în surle. Am făcut-o pentru mine și dacă Dumnezeu va avea grijă, și pentru alții. Știe Bunul ce face".

Epitrahil (detaliu) - A aparținut preotului Alexandru Gregorian

Săndică sau Tăiță, cum știau copiii satului că-l cheamă." Săru`mâna tăiță ! ", "Să trăiți taică, să trăiți"! Un sacerdot de o frumusețe aparte și de care nici numărul celor opt decenii de viață și jumătate de secol de slujire nu au avut curajul să se atingă. Cu un mers care te cucerea și uimea în același timp prin smerenia lui, acest excepțional slujitor al Domnului devenise legendar prin dragostea cu care și-a slujit păstoriții, dar și prin aceea că înțelesese încă din tinerețile sale că părintele de sub catapeteasmă trebuie să dea totul fără să ceară nimic în schimb. "Taică, îmi spunea adesea, nu asculta niciodată de omul din sfinția ta. Dacă ai pus pe piept epitrahilul fă-o pe cât se poate fără traistă și fără simbrie".

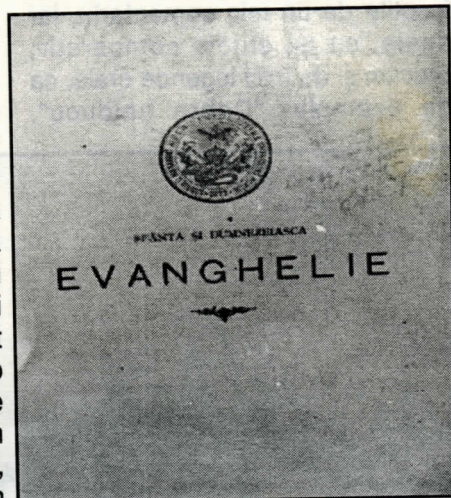
Părintele Alexandru Gregorian s-a născut la 23 iunie 1903 și se trăgea dintr-o stirpe de slujitori bisericesti ce veanea de foarte din urmă, de aproape un secol și jumătate. După căsătoria cu dascălița Lucia Lucreția Murarețu, din Urdari (Gorj), a primit Taina Sfintei Hirotonii pe seama parohiei Scaiești (1925). De-a lungul vremii slujirii sale preotești, a fost investit cu munci de răspundere: întâistătător, subrevizor în învățământul religios și protoireu.

cea mai puțin văzută a vieții și preocupărilor sale a așteptat prea mult și ar fi fost aproape nedrept să nu apuce la lumină mult prea tăcutele smereniei sale.

Dincolo de slujire, dincolo de bogăția vieții sale, copiii săi, trebuie să spunem cu putere că acest rar slujitor al bisericii strămoșești este creator de operă, o operă la care a slujit o viață întreagă, alături de cea care l-a sprijinit în această muncă și i-a luminat zilele, preoteasa și învățătoarea Lucia Lucreția. Am avut norocul și bucuria de a avea sub ochi această trudă: sute și sute de pagini pe care erau așternute cu un scris de caligraf domnesc adevăruri, cercetate și scoase la lumină cu un efort aproape supraomenesc, adevăruri care luminează istoria acestei așezări de secole și secole. Monografia despre care vorbim este construită așezat, alcătuită după reguli temeinice, verificate în timp.

Ceea ce socotesc că trebuie să se știe, ceea ce nu se cunoaște, sau, dacă da, foarte puțin, este faptul că părintele Alexandru Gregorian a fost un neobosit culegător de folclor: cântece bătrânești, doine și balade. Este uimitor să constați, lecturând bogatul manuscris, cum o mână de om, dar un car de suflet, a reușit ce alții nu o pot face unindu-și viețile

De aceea, cred că, într-o vreme ca a noastră de astăzi, când obrăznicia "intelectuală" este

"cumințenie", iar polomoteala- "valoare", publicarea acestei opere în totalitatea ei ar constitui, pentru orice editură, un titlu de merit și un act de cultură de înalt nivel. Ea ar îmbogăți nu numai istoria unei localități sau sporirea culturală a unei regiuni ci însăși cultura unui popor. Ar deveni o cărămidă pentru un edificiu ce totdeauna își arată golul în zidăria culturală a neamului nostru.

Să mă ierte pentru aceasta părintele Săndică. Sărut mâna, părinte Alexandru!

Părintele MIHALACHE

Considerații

ASUPRA BALADELOR CULESE

Încă din 1920, atras de frumusețea cântecelor bătrânești, am început să culeg pe cele care mi s-au părut mai interesante, mai vechi. Le-am verificat autenticitatea, în cele trei ediții, ascultându-le după ani și ani, fie de la cei ce mi le-au transmis întâi, fie de la alții, până ce în a treia ediție le-am înregistrat definitiv. Din mulțimea celor culese, acum, în această ediție nu am înregistrat decât 32, din care 12 au fost publicate în "Folclor din Oltenia și Muntenia" vol. I pag. 592 - 635: "Miorița", "Iancu Jianu" I, "Iancu Jianu" II, "Tudor", "Dobre haiducu" I, "Cântecul haiducului", "Ilinca", "Tunsu", "Costea", "Radu", "Badiu" și "Of, bordei!". "1907" a fost publicată fragmentar în "Republica Populară Română" și în "Revoluția 1907 în Oltenia". *

Celelalte, sânt în manuscris, așteptându-și rândul, dacă vor avea noroc... Acestea, în număr de 22, sânt însoțite de un mic comentariu, iar unele, cu un studiu comparativ, precum și de mici legende orale, ca de exemplu: "Dobre haiducu",

"Stanciu al Bratului", "Corbu", "Mărunțălu".

Toate aceste balade le-am cules cu multă răbdare de la bătrânii și tinerii timpurilor trecute, precum și de la lăutarii locali. Până în 1926 le-am cules ducându-mă la fiecare acasă sau adunându-i în locuința bunicului. Din 1926, înființând șezătorile - pe mahalale, șezători ce se țineau mai ales în lunile de iarnă și care mi-au adus atâta satisfacție, am reușit ca în cadrul lor să culeg atâtea cîntece, legende, basme, proverbe, cîntece bătrânești. De aceste șezători se dusesse vestea și erau deosebit de apreciate de trăitorii acelor timpuri. La ele lua parte și sotia mea, învățătoarea Lucreția - Lucia, care m-a ajutat mult întru culegerea și clasificarea celor culese, precum și la verificarea lor. Iar când au încetat aceste șezători, din 1950, soția, fie prin femeile în casa cărora se ducea pentru alfabetizare sau pentru difuzarea de cărți de citire, fie prin elevii de școală, culegea pe cele neștiute încă și verifica pe cele deja

culese. Astfel că, putem zice că avem în față pe lângă celălalt material folcloric cules cu atâta migală și cele 22 balade, puse la punct, arătând la fiecare, de la cine și când au fost culese inițial.

Preotul Ioan Scașteanu, învățătorii Dinu Jianu, Gh. Popin, Ioan Săndulescu, Ioan M. Barbu, Maria C. Gregorian - Petrescu, Constantin St. Barbu și Lucia Gregorian, au contribuit la aflarea, păstrarea și difuzarea frumosului folclor popular. Datorită lor, circulau în sat și în altele multe balade de o frumusețe rară, care, însă, fiind mult cunoscute și în alte părți, exemplu: "Gruia lui Novac", "Antofiță", "Toma Alimoș", "Ion ăl Mare", "Miu" etc. nu le-am mai înregistrat. De asemenea nu am înregistrat nici legende istorice, ca de exemplu "Meșterul Manole" **, "Mircea și solii", "Mihai Viteazul", "Mama lui Ștefan cel Mare", "Daniil Sihastru", "Constantin Brâncoveanu", "Cuza Vodă" și altele, care pe vremuri erau nespuse de îndrăgite de cetățenii de toate vârstele, începând cu școlarii

Școala din Scașești

de curs superior (IV - VII). Frumos le recitau și le cântau pe melodia lor specifică, bătrânii Ion Tomescu, Marin Tomescu, Niță Dincă, Ioana și Dumitru Budici, Sandu Giugă, Marin D. Munteanu, Ioan și Petre Ionescu, Nicolae D. Buzatu și alții, trecuți de mult în lumea umbrelor!

Dar la șezătorile școlare și ale Căminului cultural? Baladele istorice și celelalte, mai ales haiducești, ocupau un loc de frunte, și tinerii sau bătrânii, care mai de care, se întreceau să le "zică", unul mai frumos decât altul!

Pe cele istorice, nu le-am mai înregistrat, găsindu-se și în manualele școlare și fiind cunoscute, din fericire, și de tineretul școlar de azi, care le "zică", poate cu mai multă căldură decât cei din trecut, care erau mai necăjiți!

Păcat însă că vechile balade - cântece bătrânești din trecut, care au dus faima satului nostru, ca "Anghel", "Cântecullui Dinu", "Dobre haiducu", "Pătru haiducu", "Dobrica și Stanciu Bratului" și altele, care aveau subiect local, numărând printre ele și "1907", s-au uitat aproape cu

desăvârșire, ca și o parte din celelalte cântece bătrânești. Poate că la aceasta va fi contribuit și timpul cu schimbările lui, dar motivul principal a fost tot "frica de stăpânire". Cei cu musca pe căciulă au interzis circulația publică a acestor cântece. Vai de lăutarii care îndrăzneau să cânte la govii, nunți, petreceri, astfel de cântece! Am fost de față când un administrator de moșie - de tristă memorie - a bruscat lăutarii Nicolae Lăiețu, Petre Gh. Proteșescu, Costică Gașpăr și pe ceilalți din taraf, pentru că au "îndrăznit" să cânte la o govie pe "Iancu Jianu", "Dobre haiducu" și "1907"! Intervenția noastră promptă a salvat pe bieții muzicanți, însă ne-am ales cu un proces "pentru instigație", iar administratorul buclucaș, cu un genunche... meritând poate, mai mult!...

Aceste cauze și poate că și altele necunoscute au contribuit, din păcate, la trecerea în umbră odată cu acei cărora le-au alintat jalea și amarul, a frumoaselor cântece bătrânești. Că se mai cunosc pe ici, pe colo, câte unele păstrate de lăutari, nu mai au farmecul și nici

conținutul de odinioară! Din fericire, conducerea de stat de azi, mare păstrătoare a tezaurului acesta de mare preț, cântecul popular, a luat măsura să fie difuzate la radio pe lângă cântecele de dragoste și cele bătrânești și astfel avem bucuria să ne mai îndulcim sufletul din când în când, ascultându-le, așa de frumos cântate de rapsozi, cu mult suflet și talent.

Tot ce am cules, le păstrăm cu sfințenie, rămânând urmașilor drept o frumoasă amintire din timpurile trecute ale satului nostru.

Preot Alexandru Gregorian

* Publicată în întregime în cartea "Flăcări în primăvara 1907" - "Baladă din comuna Scaiești"
** "Meșterul Manole" o am în culegerile din prima ediție, de la bunicul Ioan Scașteanu (1920) și alții (1936). Pentru frumusețea ei, o redăm și aici.

Triță Matei: Biserica din Scaiești

ANGHEL*

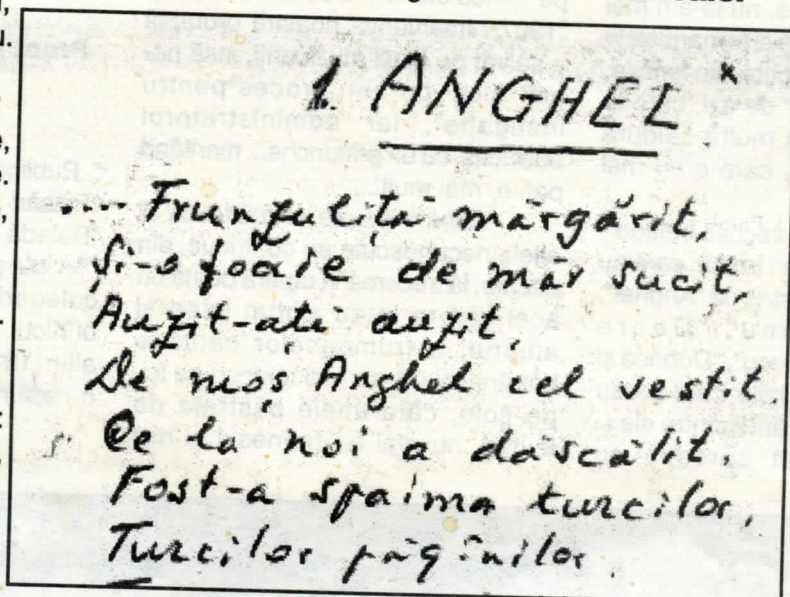
...Frunzuliță mărgărit
 Și-o foaie de măr sucit,
 Auzit-ați auzit,
 De moș Anghel cel vestit.
 5. Ce la noi a dăscălit.
 Fost-a spaima turcilor,
 Turcilor păgânilor,
 Turcilor spurcaților,
 Ce-au pârlolit satul meu,
 10. Pârloli-i-ar Dumnezeu.
 ...Muică, muichilița mea,
 Muică, ce foc în venea?
 În tot vin, tot vin puhoaie,
 Prin păduri și prin zăvoaie.
 15. Vin, mânca-i-ar ciorile,
 Și spânzurătorile.

.....
 Lumea toată se-ngrozea.
 Fugea, care cum putea.
 La școlita oprea,
 Și la Anghel că-m răgnea:
 - Anghel, Anghel,
 Anghel,
 Moș Anghel, dascăle,
 Lasă focu buchile,
 Și adună-ți cetele.
 C-au năvălit liftele,
 Și-m vin ca lăcustele.
 Pustiind bordeiele.
 Dascăl Anghel, ce-m făcea?
 Chica sură își sbârlea,
 Mâna pe pistol punea,
 Haiducește-m fluiera.
 Zăvoaiele tremura.
 Turcii să cutremura.
 Că din tufe, din zăvoaie,
 Veneau, mări, veneau puhoaie.
 Di la Bâlta și din jos.
 Cum vine Jiul spumos.
 Venea haiduci, cete, cete.
 Și lovea în turci cu sete.
 De cădea fesurile.
 Cum cad vara spicele
 Când le tai cu coasăle!
 În dădea moșu-m dădea,
 Topor ascuțât prindea
 Și la moacă m-i pălea.
 Da de zor, nu prididea.
 Și nici gând că ostoia.

La Badiu în striga:
 Măi,cumnate, Badiule,
 Și tu logofătule.
 Aprind turcii școlita
 Și ard și biserica.
 Badiu să repezea.
 Pe Ștefan, mort mi-l scotea.
 Dupe Stan,focu stingea.

De striga turcu, vai, vai.
 Și i-a dus, pe Jii, departe,
 De turci moartea s-aibă parte!

* **Cântec bătrânesc din vremea când hoardele lui Pasvantoglu au trecut prin foc și sabie satul Scaeștii din vale.**

Cităm o vechie însemnare: "Ion Logofătul, 1798, mai. Când s-au ridicat Pasvantul cu răzbel asupra împăratului și au venit de au jăfuit și la noi"...Era scris mai mult, însă nu s-a putut descifra, foile fiind rupte.

Tradiția arată că printre cei ce au înfruntat cu

mult curaj hoardele lui Pasvantoglu, au fost și sătenii din satele: Bâlta, Braloștița, Scaești, care în frunte cu Radu Țăpelea din Bâlta (cel despre care se zice că ar fi Badiu Cârciumar), Anghel Tuță, Ion Logofătul și Stan Boștinariu din Scaești, au hărțuit hoardele turcești prin lunca Jiului, până spre Craiova. Regret foarte mult că din frumosul cântec bătrânesc "Anghel", cântec mult îndrăgit de bătrânii timpurilor de mult apuse nu am putut culege prin anii 1920 - 1925, decât puținele fragmente pe care le redăm.

Bătrânii de la care le-am cules sânt: Ioan Scaeșteanu, Nicolae Barbu, Marin D. Munteanu, 1920, iar în 1925 Marin D. Munteanu, Gogu Giugă, Ion Tomescu.

Biserica, vai de ea,
 În ardea de să scrumea.
 Școlita, asemenea.
 Moșu rău se-nfuria.
 Tăia la turci și striga:
 "Fire-ai turc, alimănit
 Ne lăsași satu scrumit.
 Muierile ne-ai robit,
 Fetele ne-ai necinstit,
 Copiii ni i-ai robit,
 Școlita ne-ai pârlolit!"
 Dați băieți, nu le dați ghes,
 Să nu scape nici un fes.
 "Nu te lăsa Badiule.
 Nici tu, Boștinariule!
 Ioane, logofătule.
 la adună-ți cetele.
 Că-ncep răfuielele.
 Să săturăm liftele."
 Și-așa mult i-a săturat.
 Plătind cu vârf și-ndesat.
 De iei satu mi-a scapat.
 Mi i-a dus cu-atât alai,

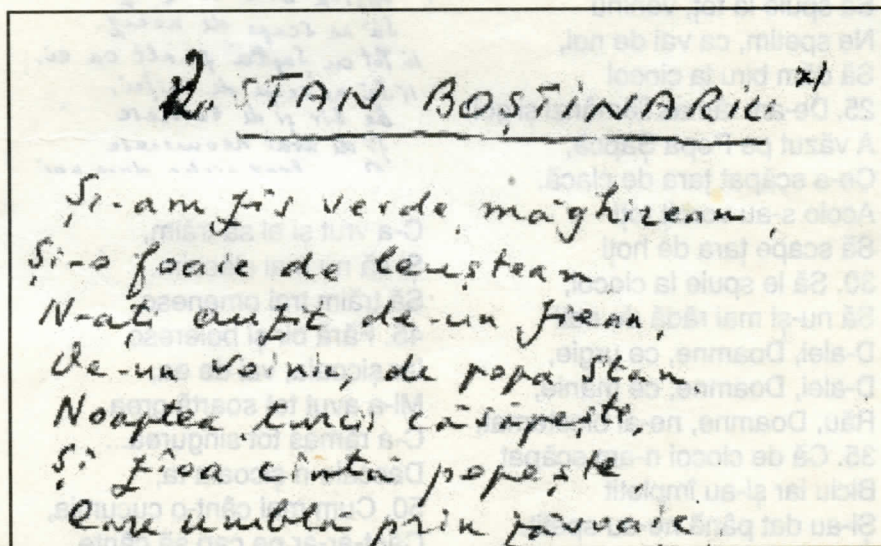
STAN BOȘTINARIU *

Și-am zâs verde măghirean,
 Și-o foaie de leuștean,
 N-ați auzit de-un Jiean,
 De-un voinic, de popa Stan.
 Noaptea, turcii căsăpește,
 Și zâoa cântă popește.
 Care umblă prin zăvoaie,
 Prinde turcii și mi-i taie.
 Turcii Pasvantlâului,
 Beleua Rumânului.
 Ce satu i-a cutropit,
 Bordeiele - au pustiit,
 Șicolita mi-a scrumit,
 Biserica-a pârjolit,
 Pe copii mi i-a robît,
 Muierile-a necinstit,
 Pe bătrâni i-a căsăpit?
 Cu vâru-său Angheluță,
 Ce-i zăceau și Anghel Tuță.
 Cu logofătul Ionică
 Ce purta turcilor pică.
 Și cu Badiu cel voinic
 Ce nu-i frică de nimic.
 Năpustitu-s-au cu toți
 Să scape lumea de hoți.
 De hoți, de cotropitori
 Ce-au vârat lumea-n fiori.
 Logofăt Ștefan Buzatu
 Mi-a adus cu el tot satu.
 Și-ăl din deal și ăl din vale.
 Strâns-au lume, mic și mare.
 Și-apoi frate, frățioare,
 Făcu prin zăvoi cărare.
 Prinde turcii, de călare
 Cu juvățul pe spinare!
 "Haida dii, murgule, dii,

Du-mă pe cărări de Jii,
 Ca s-ajung până la Dii,
 Să-m scot frații din robie,
 Din amar și grea urgie!
 " Popa Stan, cu gloata lui,
 Ține pasu turcului.
 Unde turcu poposește,
 Acolo mi-l căsăpește,
 Și urdia-i pustieste!
 Turc păgân, tu, liftă rea,
 Îneca-te-ar Dunărea.
 Pe popa Stan mi l-ai prins,

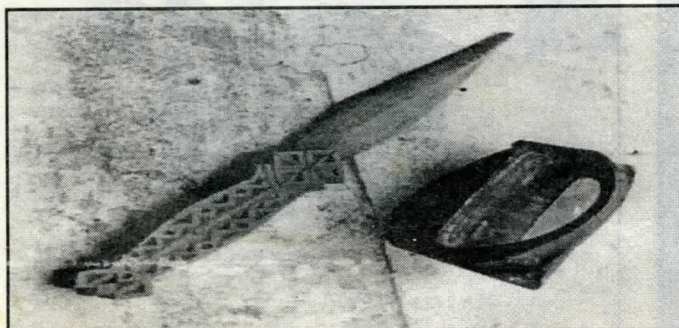
Turcule, l-ai prăpădit,
 Fiț-ar neamu-afurisit!
 Cum arsăși tu satu meu
 Să te ardă Dumnezeu! **

* **După mărturisirea bunicului, Ioan Scaesteanu, cântecul "Stan Boștinariu" este opera lui Dinu Jianu, nepot al preotului Stan, care povestea cu multă duioșie isprăvile acestui preot - haiduc și i-a făcut și cântecul de mai sus.**

L-ai băgat în foc nestins,
 Că de-abia l-am scăpat,
 Aproape nevătămat!
 Numai logofăt Ștefan
 Zace scrumit sub tufan!

** În legătură și urmare a baladei "Anghel" multă vreme bătrânii povesteau despre grozăviile săvârșite de turcii lui Pasvantoglu, dar și de eroica apărare a sătenilor scaieșteni.

GHEORGHE OBROCEA: Obiecte care au aparținut preotului ALEXANDRU GREGORIAN

Și-am zis verde-o viorea.
 Ascultați la moșu-ncoa
 Să vă cânt povestea mea.
 Despre tot ce-a pățimit
 5. Dascăl Dinu, cel vestit,
 De-o lume-ntreagă-ndrăgit
 Da de ciocoi urgisit.
 Fi-le-ar neamu-afurisit.
 C-amar l-au batjocorit!
 10. Și-apoi verde de grâu copt.
 În anu patruzeci și-opt.
 Fost-a Dinu la Izlaz
 Să ne scape de necaz.
 Tot cu Șapcă și-alt ca ei.
 15. Să ne scape de mișei,
 De bir și de boieresc
 Și de trai neomenesc
 C-au luat pielea dupe noi,
 20. Bată-i focu de ciocoi!
 La Izlaz fost-a și Dinu,
 Să spuie la toț, veninu
 Ne spetim, ca vai de noi,
 Să dăm biru la ciocoi
 25. De-am rămas flămânzi și goi!
 A văzut pe Popa Șapcă,
 Ce-a scăpat țara de clacă.
 Acolo s-au vorbit toți
 Să scape țara de hoți
 30. Să le spuie la ciocoi,
 Să nu-și mai rîdă de noi!
 D-alei, Doamne, ce urgie,
 D-alei, Doamne, ce mânie,
 Rău, Doamne, ne-ai blestemat,
 35. Că de ciocoi n-am scăpat
 Biciu iar și-au împletit
 Și-au dat până ne-au spetit.
 Și-o frunză de matostot.

CÂNTECUL DINULUI*

Nici biet Dinu n-a scăpat.
 40. Ciocoi mi l-au aflat
 Și l-au și gonit din sat,

3. CÂNTECUL DINULUI*

*Și-am zis verde-o viorea,
 Ascultat la moșu-ncoa
 Să vă cânt povestea mea,
 Despre tot ce-a pățimit
 5 Dascăl Dinu, cel vestit,
 De-o lume-ntreagă-ndrăgit
 Da de ciocoi urgisit.
 Fi-le-ar neamu-afurisit,
 C-amar l-au batjocorit!
 10 Și-apoi verde de grâu copt,
 În anu patruzeci și-opt.
 Fost-a Dinu la Izlaz
 Să ne scape de necaz.
 15 Tot cu Șapcă și-alt ca ei,
 Să ne scape de mișei,
 De bir și de boieresc
 Și de trai neomenesc
 C-au luat pielea dupe noi*

C-a vrut și el să trăim,
 Și să nu mai clăcuim.
 Să trăim trai omenesc,
 45. Fără bir și boieresc.
 Iar șicoala, vai de ea,
 Mi-a avut tot soartă grea.
 C-a rămas tot singurea...
 Dascăle-n șicoala ta,
 50. Cum mai cânt-o cucumia,
 Cânt-ar-ar pe cap să cânte
 La toți ăia di la Curte.

Nici picior să nu rămâie,
 Din ăi de-au bătut-o-n cuie.
 55. Că șicoală ca a ta
 Nu mai avea niminea!

.....
 Dinu e acum departe,
 Doo dealuri ne desparte
 Mi s-a dus la Sârscă-n jos,
 60. C-a fost tânăr și frumos,
 Bun cu lumea, omenos,
 La toț le-o fi cu folos!

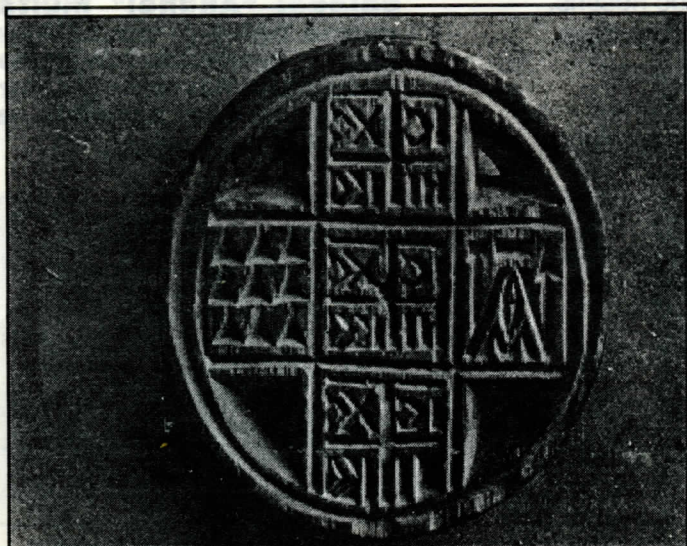
* În acest frumos cântec, este vorba de suferințele învățătorului Dinu, primul învățător al școlii satului din deal (1843), care pentru motivul că a luat parte la revoluția din 1848, a fost izgonit din sat de către boierul Iancu Stoenescu, închizându-i-se și școala.

Mult iubit și respectat de popor, fiind un bun învățător și priceput doinitor, a fost "pus în cântec". Acest cântec a fost perpetuat de către urmașii lui în dascălie Ioan Marinescu, Gh. Popin, Ioan Săndulescu și cântat cu drag, însă cu multă fereală.

Bătrânul preot Ioan Scașteanu, fin și nepot al lui Dinu, ne cânta acest cântec, nespun de frumos.

Cu tot regretu, n-am putut reține decât ceea ce se vede, căci manuscrisul precum și caietul dascălului s-au pierdut.

Cules în 1920 - 1924

GHEORGHE OBROCEA: Obiecte care au aparținut preotului ALEXANDRU GREGORIAN

Frunzulică măracine.

Spune, voinicule, spune

Ce Ț-a fost măi drag pe lume?

-Mi-a fost drag să fiu voinic,

5. Să ies sara pe colnic.

Fără frică de nimic.

Să cânt din fluier de fag,

Să cânt mândrelor cu drag.

Drag mi-a fost să fiu haiduc.

10. Calea codrului s-apuc.

Să mi-așin cărările,

Să mă bat cu poterile.

Să-i ajut să nemerească

Drept în flinta haiducească.

15. Da-i-ași hrană corbilor,

Corbilor și lupilor.

Alelei, măi poterași,

Mulți fârtați în curățași.

Curăța-mi-te-ași și ieu,

20. Că mi-o veni rându meu!

Fost-am slugă la ciocoi.

Le-am fost și cioban la oi.

Da cu biciu m-au bătut

Când din oi am mai pierdut.

25. N-am pierdut, nu le-am furat,

Fiarăle mi le-au mâncat.

M-au pus la fum de ardei,

Ipistaș și vătășei.

CÂNTEC HAIUCESC *

La care cum le-a venit,

30. Toț cu biciu m-au plesnit

Și trupu mi-au hărtănit.

De frica ciocoiului,

Îm loai calea codrului,

Codrului, fârtatului.

35. M-apuca de haiducit,

Cu ciocoi de răfuit.

Pentru trupu-m hărtănit.

Cu ciocoi, cu potera,

Ca să-m stimpăr inima

40. Să vărs otrava din iea.

Pe spinare ciocoiască,

Să-m port boata haiduciască.

Să-i învăț cum să trăiască.

Prin cel codru să colind,

45. Toată ziua hăulind,

Poterile păcălind:

Ulte-l ici, uite-l colea,

Uite-l prin văi, prin vâlcea,

Și pe unde nemerea.

50. Umblă potera, haihui,

la haiducu, de-unde nu-i!

Că haiducu mi-e voinic,

N-are frică de nimic.

-leși ciocoi, la drumu mare,

55. Să-ț scriu cartea pe spinare.

Cu condei de sânger tare,

Ca să vezi pe pielea ta,

Ce frumos s-o încresta,

Bunătaea parului

4. CÂNTEC HAIUCESC
Frunzulică măracine,
Spune voinicule, spune,
Ce Ț-a fost măi drag pe lume?
- Mi-a fost drag să fiu voinic,
Să ies sara pe colnic,
Fără frică de nimic,
Să cânt din fluier de fag,
Să cânt mândrelor cu drag.

60. Și dulceța biciului

Să te-nvăț, ca să ții minte,

Cum să fii de-acu-nainte.

Drag mi-e-n codru și-n zăvoi,

Să bag spaima în ciocoi.

* Auzită în 1920 de la Nicolae

Lăețu și în 1928 de la același

și de la Marin D. Munteanu,

Sandu G. Giugă și Nicolae C.

Ivan, Ion Tomescu etc.

Frunzulică și-o cicoare,

Cum măi plânge-o fată mare

Îm plânge de dor și jale

Și privește-n sus pe cale.

5. -Frunzulică-a bobului,

Unde "focu" să mă sui,

Să pui capăt dorului,

Dorului, nebunului?

Ași sui și m-ași tot duce.

FATA ȘI HAIUCU*

Și bătut și huiduit,

Neicuța s-a haiducit

20. Și prin codru mi-a pornit.

De neicuța, gură dulce

Doru spre el m-ar tot duce.

5. FATA ȘI HAIUCU
Frunzulică și-o cicoare,
Cum măi plânge-o fată mare
Îm plânge de dor și jale
Și privește-n sus pe cale:
5. -Frunzulică-a bobului,
Unde focu' să mă sui,
Să pui capăt dorului.

10. Doru să nu mă apuce,

De neicuța, gură dulce.

Amândoi ne-am logodit,

Și ce trai am fi trăit

Dar dușmanii bată-i focu,

15. Rău mi-au măi mâncat norocu,

Că de-atât bine trăit,

Tot de biruri chinuit,

Dar neica-i departe, tare,

Umblă potera călare.

25. Tot cu flintele-n spinare,

Și pândind pe la cărare.

Dragu meu, cu ceata lui,

Țân calea dușmanului,

Pe cărarea codrului.

30. Că mi-e mândru și voinic,

N-are frică de nimic.

Dragu meu, bădiț-al meu,

Mi-l aștept, aștept mereu,

Să mi-l culc la sânul meu.

35. Mi-l aștept, privind în zare,

Să mi-l văd venind călare.

Să-i Țân calea pe cărare.

Taica, maica, tot mă-ntreabă,

De ce sânt neagră și slabă.

40. Mă tot zmiorcăi ca o babă

Și-m curg lacrimile salbă?

De-ar căta-n suflet la mine,

Ar găsi un măracine.

Badeo-i doru di la tine

45. Ce-nțapă inima-n mine!

Dacă văzui și văzui

Cu doru să nu mă pui.

Îm loai calea codrului,

Lăsa focului argea

50. Și-m apuca poteceaua

Să-i pui capăt dorului,

Dorului, hainului.

Cu neica să mă-ntâlnesc.

Și cu el să haiducesc.

55. Amândoi să ne iubim

Și în codru să trăim.

* Auzită de la Păunica Mițu

de 17 ani - în 1927 și de la

Sandu G. Giugă de 55 ani, în

1935, Ion Tomescu, 1927.

Și-am zis verde matostat.
Spre cea margine de sat.
Trece un car ferecat.

Cu-n rănit pe fân culcat

5. Și-m jlește-n urma lui,
Tot în urma carului,
Măicuța rănitului.

Plângea măicuța, plângea.

Rana de sânge-i ștergea.

10. Fața-i cu lacrimi uda
De cătană se ruga:

-Mână maică, mări ușor,

Că-i rănit al meu ficior

Și-amar ranele mi-l dor!

15. Rănit mi-o auzea

Și din gură-așa-i zăcea:

-Taci măicuță, nu mai plânge,

Că-n chiept inima-mi să
strânge,

Să umple de foc și sânge!

20. Du-te maică, du-m norocu,

leu rămâi pe-aici, cu focu

Rău m-a păscut nenorocu.

Multe clupse mi s-a-ntins,

Dar dușmanii nu m-a-nvins.

RĂNITUL*

25. Număi jalea m-a cuprins.

Că-m venea măicuța-a plânge,

Când vedeam atâta sânge.

Vedeam trupuri sfărâmate,

Cu pământ amestecate.

30. Vedeam bieții camarazi

Zvârcolindu-se supt brazi

S-au luptat ca nește smei.

Dar dușmanii-au fost mișei.

Hoța moarte m-a cătat

35. M-a cătat și m-a aflat

Și de ea tot n-am scapat,

De-acum zac pe fân culcat.

De obuză sfârtecat.

Nebeut și nemâncat.

40. Dacă-o fi să mor, măicuță,

Să-i spui și la-a mea mândruță

Să-i spui că pân-oi muri

Tot la ea mă v-oi gândi.

Și când maică, v-o fi dor,

45. Dacă-ai fi aflat că mor,

Să-mi iei mândra și-ai mei frați

Să veniți să mă cătați

Între Putna și Galați.

Și-acolo o să-mi aflați

50. Mormântu în care zac

Înflorit cu flori de mac.

Pe mormânt, o fată mare

Mi-a sădit, maică, o floare.

Și mi-a aprins lumânare.

55. Că n-am avut ursătoare

Și-am ajuns să mor departe.

Fără mumă, fără frate,

Fără mândruța mea,

Ce-am lăsat-o singurea

60. Și-o tot plânge și-o ofta.

Să plângă maică, cu foc

Pe-al tău fiu, fără noroc!

* Culeasă în 1925 de la Marin N. Slămnoiu, care a luptat eroic la Oituz și la Mărășești unde a fost grav rănit. A murit în 1935, din cauza ranelor primite. În această variantă o cânta foarte frumos în 1930, Ana Sandu, pe atunci de 18 ani.

Foaie verde, bob năut,
Doamne, grea soarte-am avut.

Că războiu s-a făcut

Și Dunărea ne-a trecut.

5. Di la Dunăre, la vale,

Doamne, număi foc și jeale.

Număi sate pustiite

Holera, 1913 *

Și de-o pacoste măi ra

li loviră holera.

Că pe unde te uitai,

15. De bolnavi și morți îm dai

Că holera i-a cuprins

Și satele mi le-a stins.

Ș-a unit cu sărăcia.

Holera, bat-o pustia!

20. Și pe noi ne-a apucat.

De pe unde-am cantonat.

Cum măi zac ai camarazi.

Răsturnați ca niște brazi.

C-au venit, mânâți din urmă

25. Di la spate, ca pe-o turmă.

Să moară nevinovați

Și prin șanțuri aruncați!

Când stăm sara la popas

Ne gândim: ce-o fi acas?

30. Acas, am lăsat pustie

Și jale și sărăcie.

Grăușor nesăcerat,

Și ogoru nearat.

Boierescu neplătit

35. Și pătulu, pustiit!

Bate-i Doamne, cu mânie,

Cu potop, cu grea urgie,

Pe-ai de ne-au trimes, măi

frate,

Să murim în strinătate

40. Bată-i focu de mișei,

Să dea holera și-n ei!

A dat bunu Dumnezeu,

De-am văzut iar satu meu.

L-am lăsat în sărăcie,

45. Dar acum, altă urgie.

Că holera, bat-o focu,

Și-aici își aflasă locu!

Trage clopotu, frăție,

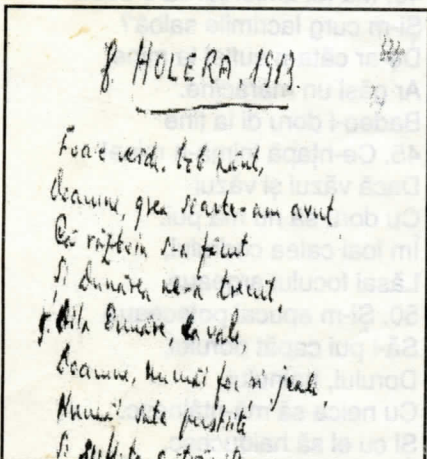
Cum măi trage a pustie.

50. Că doar de-astea avem

parte.

De boieresc și de moarte!

* În această variantă, am auzit-o în 1926, de la Nicolae Lăețu, Păunica Mițu, Ion Tomescu.

Și suflete cătrănite.

Sărăcie, ca la noi,

10. Gemea lumea de ciocoi

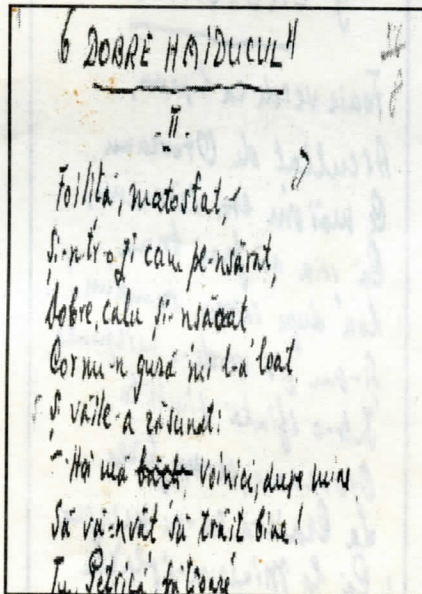
De ciocoi și de nevoi

Foiliță, matostat,
 Și-ntr-o zi cam pe-nsărat,
 Dobre, calu și-nșăoat,
 Cornu-n gură mi l-a loat,
 5. Și văile-a răsunat:
 -Hai mă voinici, dupe mine
 Să vă-nvăt să trăiț bine!
 Tu, Petrică, frățoare,
 Măi lasă cele mioare.
 Fetele, pe la izvoare.
 Pune-ț junghi la cingătoare.
 Și pușcuța la spinare,
 Că nu-i timp de ciobănit
 Nici mândrele de iubit.
 15. Ci e timp de haiducit.
 Ciocoi ne-a prăpădit,
 Bordeiele ne-a golit,
 Fetele ne-a necinstit,
 Copiii i-a schingiuit,
 20. În bătaie ne-a znopt
 Și pe toț ne-a sărăcit!
 De-acu timpul ne-a venit,
 Să le plătim însutit!
 "Of, ciocoi, ciocoi, ciocoi,
 25. Ce-o să măi dăm iama-n voi!
 Lovi-v-ar casa, pustia
 Și neamu nemernicia.
 Vede-a-v-aș goi în bordei,
 Afumaț cu fum de-ardei!"
 30. Bine vorba nu sfârșă,
 Și alt corn mi s-auza
 De dila deal de vâlcea
 De vâlceaua Pătrului,
 Pătrului haiducului.
 35. -"Stăi, mă frate, frățoare,
 Nu mi-e gându la mioare.

DOBRE HAIDUCUL *

II

Nici la sân de fată mare
 Ci la sfânta răzbunare!
 Pe Murgu l-oi înșeo
 40. Flintulița mi-oi loa,
 Și-oi veni pe supt vâlcea
 Ca să mergem amândoi,
 Să plătim la ai ciocoi,
 Să plătim vârf și-ndesat,

45. Pentru cât ne-a apăsă,
 Pentru câte-am îndurat,
 Lacrimile ce-am vărsat!"
 Pe cel deal, pe cea culmiță
 Care duce la Corniță,

50. La conacu Racoviță.
 Doi voinici, călări, mergea
 Nici șoaptă nu s-auza.
 Nici cântec de pășărea.
 Cobora, îm cobora.
 55. Pe poteca din vâlcea.
 La conac îm ajungea.
 Pe logofăt mi-l prindea
 Și dreptate îm făcea:
 -"Logofete, logofete,
 60. Ia dă-te-ncoce băiete,
 Să te săturăm de fete.
 Noi te-om lua măi pe-ndelete
 Te-om strânge puțan la bete!
 Mi-l sucea, mi-l răsucea.
 65. Cu ciumagu mi-l pălea.
 Și pe jos mi-l tăvălea.
 Mielușel, că mi-l făcea!"
 "Și-acum, vez, boier Ioniță
 Măi scobește prin lăcriță.
 70. Și măi scoate-o punguliță.
 Tot plină cu gălbinași,
 Că di la noi ni-i furași.
 Scoate ocale cu vin
 Ca să bem și noi din plin.
 75. Și colea să ne cinstim.
 Să bem, să ne veselim,
 Cu dobândă să-ț plătim,
 Pentru cât ne-ai pătimit,
 Pentru cât ne-ai otrăvit"...

* **Auzită în 1920, de la bătrânul Marin D. Munteanu, care o și cânta foarte frumos. La fel, de la Ion Tomescu și Năstăsie Lăețu, în 1925.**

Foaie verde-a bradului,
 Prin pădurea Badiului
 Trece mama Radului,
 Din ochi negri lăcrămând,
 Din guriță suspinând.
 Și de Radu întrebând:
 "N-aț văzut pe Radu mamii?"
 "L-am văzut la crâșma Stanii
 Unde-ș bea drumetși banii
 Și haiducii gologanii.
 Radu bea și chefuieste
 Și de moarte nici gândește
 Șade Radu, bea vin rece

RADU *

Și cu lăutari petrece."
 "Maică, măiculița mea,
 Mie grija, nu-m purta.
 Nu-s fomee cu tulpan,
 Ci-s haiduc, cu buzdugan.
 Sânt voinic, cu fruntea lată,
 Mă bat cu potera toată."
 Dar potera, ce-m făcea?
 Pe Radu că mi-l găsa
 La el că mi să ducea
 Și din gură-i cuvânta:
 "Dă-te Radule, legat,

Ca să nu mori împușcat.
 Or de sabie tăiat
 Și în șanțuri aruncat."
 Bine vorba nu sfârșă
 Radu, pușca și-o loa
 Și-n poteră că-m trăgea
 Da pușca foc nu loa.
 Foaie verde, matostat
 Pe Radu l-au loat legat.
 Potera l-a-nconjurat.

* **Cântată foarte frumos de Sandu G. Giugă și Marin D. Munteanu, în 1925.**

Foaie verde ca lipanu,
 Ascultaț de Oroveanu.
 Ce mîi om era sârmanu.
 Că știa să facă banu
 5. Loa dupe sărac sumanu!
 Și-am zâs verde-o micșunea,
 Într-o sfîntă sîmbăta,
 Oroveanu, ce-m făcea?
 La Craiova că-m mergea
 10. Că la Minerva-i plăcea
 Și-acolo el petrecea.
 Jurnalul tot mi-l citea
 De-o cafea că porîncea.
 Ceașca-n mîna cînd o loa,
 15. Ceașca-n mîna îi pleznea.
 Dupe scaun să scula
 Și din gură-așa zăcea:
 "Maică...pe mîne-sa.
 Da ce să fie asta?"
 20. Or cineva-a pribegit.
 Or cocoana mi-a fugit.
 Or casele s-a aprins?
 La trăsură să suia.
 Și la curte că-m mergea.
 254. La șofer că îm striga:
 "Ascultă, Mărine-ncoa.
 Scoate otomobila,
 Să mergem la Lăcrița,
 Ne-așteaptă boierimea."
 30. Șoferu îi răspundea:
 "Ascultă,cocoane-ncoa,
 Acu, e târzâu, noaptea.
 E ceasu unu din noapte,
 Mi s-arată sămn de moarte."
 35. Oroveanu, ce-m făcea?
 La șofer el îm mergea,
 Doo palme îi trăgea,
 Și-ncodată-i porîncea:
 "Scoate otomobila,
 40. Să mergem la Lăcrița."
 Șoferu ce îm făcea?
 La magazâie mergea.
 La mașină să ducea.
 Benzîna -n ea, că torna
 45. Torna de curgea pe roate,
 Că s-arăta sămn de moarte.
 In masină să suia.
 Și la scară mi-o tragea:
 "Cocoane, săru-mîna.
 50. Iote-i gata, mașina.
 Ca să mergem la Lăcrița."

OROVEANU *

O cătălușe tărcată,
 Fir-ar a năibii și moartă.
 Cînd în poartă, cînd supt roată!
 55. Oroveanu, ce-m făcea?
 În mașină să suia.
 Și la Lăcrița pornea.

OROVEANU
 Foaie verde ca lipanu,
 Ascultat de Oroveanu,
 Ce mîi om era sârmanu,
 Că știa să facă banu,
 Loa' dupe sărac sumanu!
 Și-am zis verde-o micșunea,
 Într-o sfîntă sîmbăta,
 Oroveanu, ce-m făcea,
 La Craiova că-m mergea
 Că la Minerva-i plăcea
 Și-acolo el petrecea.
 Jurnalul tot mi-l citea
 De-o cafea că porîncea.
 Ceașca-n mîna cînd o loa,
 Ceașca-n mîna îi pleznea.
 Dupe scaun să scula,
 Și din gură-așa zăcea:

Pân-la Cârcea că mergea,
 Între Cîrcea și Pielești
 60. La cantonul din Pielești
 La canton cînd ajungea,
 Cantoneru ce-m făcea?
 Bariera c-o închidea.
 Oroveanu îi striga:
 65. "Ascultă, Matei, încoa.
 Ia deschide-m bariera
 Să trec cu-otomobila
 Că mă duc la Lăcrița,
 M-așteaptă boierimea."

70. Cantoneru răspundea:
 "Ascultă, cocoane-ncoa
 Nu deschid bariera.
 I-a uite trinu-i colea!"
 Oroveanu, ce-m făcea?
 75. Mîna -n pozînar băga.
 Revorvelu că-l scotea.
 Șapte gloanță slobozea
 Bariera o deschidea
 Mașina că o pornea
 80. Doo roate că-m trecea.
 Cînd să treacă alelalte
 Mi-a venit trenu la spate.
 Și ne-am prăpădit, mîi frate!
 Venea trenu-accelărat.
 85. Tot ca un cîine turbat.
 Pe Oroveanu l-apuca,
 Botu mașinii că-l loa.
 La Craiova-l aducea,
 Boieri mari că mi-l vedea.
 90. Și din gură așa zăcea:
 "Sârmanu Oroveanu
 Ce mîi om era, sârmanu.
 Oroveanu cu parale.
 Muri fără lumînare.
 95. Oroveanu, om bogat
 Îm muri și dezbrăcat."
 Tăraniî lui că-m venea.
 Și din gură-așa zăcea:
 "Fire-ai năibii, Orovene,
 100. Cu toate slugile tele.
 Că ne dai pogoane grele
 De munceam vara la ele.
 Pentru-o vacă, ce-o aveam,
 Toată vara clăcuiam.
 105. Cînd erea la socoteală,
 Ne găsai dator o vară
 Nu ca-n timpul lui Știrbei,
 Să pui plugul unde vrei.
 De cînd a venit Carol,
 110. Am rămas cu capul gol!"

*Auzită în 1929, de la Petre Gh. Protosescu, pe atunci cobzar și vestit cântăreț de balade. Cântată de Mihai Lăețu și înregistrată pe bandă de magnetofon de domnul I. Rusu Șirianu, s-a difuzat de Studioul de Radio Craiova în emisiunea de sîmbătă, 7 decembrie 1968, ora 18,30.

Foaie verde micșunea.
Într-o sfântă Dumineca.
În orașu Craiova.
De-o nuntă că să făcea
5. O nuntă de precupeț
Numai oameni de-ai șireț.
Dar nașu cine-mi era?
Ilie Arambașă
De bătea o mahala.
10. Număi lu Dincă-i temeă.
D-alei nașu ce-m făcea?
La nuntă că îm venea
Pe fină-sa mi-o-nvelea
La biserică mergea
15. Mergea și mi-i cununa.
Diaconu că-m venea
Și la masă s-așeza.
Dară nașu ce-m făcea?
La precupeț că-m striga:
20. "I-ascultaț băieț încoa.
De-o veni Dină colea.
Să ne strice liniștea
Bătaie ce i-ați trăgea.
Să mi-l ia cu pătura."
25. Precupeți ce-mi făcea?
Cuțitele ascuța
Revorvelele-ncărca
Pe Dină că-l aștepta.
Iar vară-sa mi-auza
30. După Dină că-m pleca.
La cârciumă îl căta.
Jos la Pașea mi-l găsa
Și deoparte că-l chema
Și din gură - așa-i zăcea :
35. "Neică Dină, dumneata,
la ascultă neică-ncoa:
Precupeți să vorbiră
Cuțatele mi-ascuțără
Revorverele-ncărcară
40. Pe tine te așteptară."
D-alei Dină ce-i zăcea:
"Hai sictir, curvă, căța
Să nu porț tu, grija mea
Poale lungi și minte proastă
45. Îm ai minte muierească.
Să nu porț grije voinicească."
Iar vară-sa că-m pleca.
Și Dină să-napoaia
În cârciumă iar intra.

DINĂ DUDULEANU *

50. Un chil de vin porâncea.
Tocma-n fund îl răsufila:
În stradă el îm eșea
În trăsură să suia
La nuntă drept să oprea
55. Și la nașu să ducea:
"Ascultă, nașule-ncoa.
Să vină fina colea
Să mi-o dărui cu ceva.
60. Să-nvârtesc hora cu ea
C-a fost ibomnica mea.
Din copilăria mea."
Dară nașu, ce-m făcea?
Cu fină-sa să vorbea
65. Lăutarii că îi da
Și hora că mi-o-ncepea.
Juca Dină ce-m juca
Cu mireasa-alătura.
Precupeți ce-m făcea?
70. La nașu că să ducea
Cu nașu că să vorbea,
Ca să-nceapă bătaia.
Iară nașu ce-m făcea?
Di la masă să scula
75. Drept la Dină că mergea.

Io DINA DUDULEANU
Foaie verde micșunea,
Într-o sfântă Dumineca.
În orașu Craiova.
De-o nuntă că să făcea
O nuntă de precupeț
Numai oameni de-ai șireț.
Dar nașu cine-mi era?
Ilie Arambașă

Două palme mi-i trăgea.
Dară Dină, ce-i zăcea?
"De ce faci nașule-așea?
Păcat de tinerețea mea!
80. De când muica m-a făcut
Așa palmă n-am văzut.
În șicoală-am învățat
Și-așa palmă nici n-am loat."

Iară Dină, ce-m făcea?
85. La frate-său că striga:
"la ascultă, Nică-ncoa.
la s-aduci lancia mea
Și s-o bagi pe supt manta
Să nu te vadă mama.
90. Ca să-i faci inimă ra.
Lancia și cu toporu
Să facem aici omoru.
Or dreptate, or la moarte,
Că eu sânt lăsat de toate."
95. Iară Nică, ce-m făcea?
Acasă că să ducea.
Lancia că mi-o loa
Și toporu, tot așea.
Le băga pe supt manta
100. Să nu le vadă mama.
Și fuga că se ducea.
Acolo când ajungea.
Pe Dină nu mi-l vedea.
Precupeți-l cuprindea,
105. La mijloc că mi-l băga
Și-n el cu pumnii, căra.
Iară Nică, ce-m făcea?
Lancia că mi-o scotea
De-azvârlita-o arunca.
110. Dină-n mână-o sprijinea.
Și-ncepea de mi-o-nvârtea.
Pe ginere mi-l tăia.
Și-ncă doi alătura.
Cu Trănculescu-m vorbea;
115. "I-ascultă, nea Niță-ncoa,
Hai să-ncepem bătaia.
Batet voi, marginile,
Că eu bat mijloacele
Că le știu soroacele.
120. Și-ncepea de îm bătea.
Toată nunta că-m fugea.
Nașu nu să ofilea,
Loc la masă că-m ședea.
Și lăutari-i cânta!"
125. D-alei Dină, ce-m făcea?
Drept la nașu să oprea
Cu lancia că trăgea
Capu-n creștet îi spârgea.
Lăutarii că și-i loa
(urmăre în pagina 16)

(urmare din pagina 15)

130. Și mireasa - alătura.

La lăutari porâncea

Și hora că mi-o - ntindea.

lote mare, ce-m venea?

Îm venea poliția.

135. Dină nu să ofilea.

Tot înainte juca.

Venea și procororu,

Ca să constate omoru.

El pe Dină mi-l striga:

140. "Neică Dină, dumneata,

Stai puțin, nu mai juca

Și vino la mine-ncoa

Ca să-m spui ce-i pricina."

Iară Dină, ce-m făcea?

145. La procoror să ducea,

Ca să-i spuie pricina.

Procororu, ce-m făcea?

Mâna pe Dină punea,

Și pe Dină îl prindea

150. Îl prindea și mi-l lega.

Iară Dină, ce-m făcea?

Dooă trăsuri arvunea,

Într-una, el să suia,

Și într-alta, lancia.

155. La Parchet drept că mergea

La Parchet când ajungea,

Pe Dină că-l judeca

Pe viață mi-l condamna

La Bucovăț îl ducea.

160. Precupeți să vorbea

Mâna pe Nică punea.

Bătaie că îi trăgea,

De mi-l loa cu pătura.

Iară Nică, ce-m făcea?

165. De-o scrisoare că făcea,

Lu Dină i-o trimetea.

Iar Dină ce-i răspundea?

"Neică, Nică, dumneata,

Nu știi, bre, puterea mea.

170. Ca să pui mâna pe ea?

Să tragi în stânga și-n dreapta.

Și să vii neică, încoa

La-nchisoare-n Bucovăț

La pușcăria de hoț."

175. Dar Dină, ce-m măi făcea?

De-acolo că îm scăpa.

Acasă, mi să ducea

Dar din drum măi ocolea

La Pașea mi să oprea

180. Și la masă s-așeza

Pe beut mi se punea

Pe beut și pe mâncat

Pân-ce mi s-a îmbătat.

Iar chelnăru, ce-m făcea?

185. La Dină că să ducea,

Ca să-i dea socoteala.

Iară Dină, ce-m făcea?

Dupe scaun să scula,

Și de piept că mi-l loa.

190. Doo palme mi-i trăgea

Și-nspre ușe să pornea.

Iar chelnăru, ce-m făcea?

Mâna -n pozânar băga,

Revolverul că scotea.

195. Dupe el îl slobozea

Și pe Dină-l împușca!

***De la Petre
Gh. Protesescu în 1925**

Foaie verde de susai,
Mă mir moșule, ce-m ai ?

-Verde foaie de-artași

Mi-am avut un băiețași

5. Și l-a loat militărași.

Sâmbătă, mi-a logodit.

Duminică, mi-a nuntit

Și luni, ordin i-a venit.

Ordin di la-mpărățiaie

10. Să plece la milițiaie.

Și-am avut o noorea

Nooă ani ea îm țânea,

Nooă zâle, nu putea.

Și cu altu îm nuntea.

15. Atunci, moșu ce-m făcea?

Târnăcopu că și-l loa

Și la vie, că-m pleca.

S-o scoată din rădăcină

Că n-are cui să rămână.

20. Și n-o dă pe mână strină.

Dor un rânduleț scotea,

Când pe supt vii să uita

lacă mări, că-m vedea

Cum venea un soldățâl,

25. Cu sabia după iel.

De moșneag s-apropiea

Și din gură îi grăiea:

-Bună zioa, moșule!

-Mulțumesc, sărgentule!

30. -Nu ie taicule, păcat,

Să dai viea peste gard.

MOSNEAGU*

Strugurii pe jos, călcaț
Cu țărână-amestecat?

-Nu ie taicule, păcat,

35. De năduh m-am apucat.

Ca s-o scot din rădăcină.

Că n-are cui să rămână!

C-am avut un baietași

Mi l-a loat militarași

40. Și-am avut de-o noorea.

Noo ani ia îm țânea.

Noo zâle, nu putea.

Cu altu să logodea

Și azi, iote, îi e nunta!

45. -Lasă, taicăle, viea

Și hai să vedem nunta

Că viea oi tot scotea

Da nunță n-oi măi vedea!

Atunci moșu îm ofta,

50. Târnăcopu-ș lăpăda.

Și la nunță îm pleca.

La nunță, când mi-ajungea.

Soldățâlu, ce-m făcea?

Pe nașu la iel chiema;

55. Și din gură îi zăcea;

-Să mi-aducă mireasa,

Să vorbesc ceva cu ieal

Mireasa când îl vedea.

Daru di la iel primea

60. Și mâna i-o săruta.

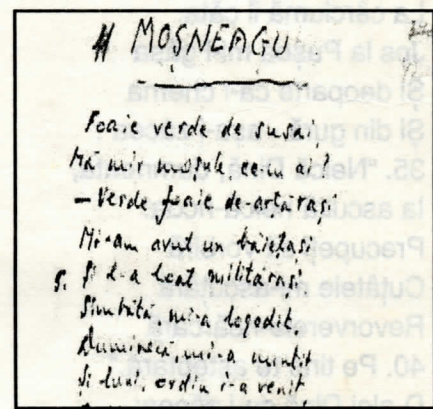
Inelu i-l cunoștea

Și din gură că zăcea:

-Rămâi nunță, cui ai vrea,

Mi-a venit soțioara.

65. Că mi-a venit soțu meu.

Țâne-mi-l-ar Dumnezeu
Cum a fost pe gându meu.

*** Varianta din Scaești =
cântec foarte vechi, auzit în
1920, de la Nicolae Lăețu,
Marin D. Munteanu și alții și
în 1932, de la Tudora M. Mițu,
cei de mai sus și Sandu
Giugă.**

Foaie verde-a bobului

Pe culmița dealului

Plimbă-mi-se, plimbă-mi-se

Pe poteci, coboară-mi-se.

5. Voinic, Ghiță Cătănuță

Și cu dalba-i de mândruță,

Ce-i frumoasă, ca o floare,

Șireată, nevoie mare.

Cu ochii la Cătănuță

10. Și cu gându la Lotruță.

În vale, cum mi-ajungeau,

Într-o luncă îmi intrau

Dupe cai descălecau

Și pe iarbă s-așezau

15. În groapă, să îngropau,

În iarba mirositoare,

Numai floare, lângă floare

În iarba mare și deasă

Ca mătasea cea aleasă.

20. D-alei, Ghiță ce-m făcea?

La mândră-sa să uita

De mijloc mi-o apuca.

Și din gură, așa-i zăcea:

25. "Mândro, mândruțița mea,

Un viers dulce mi-ai cânta.

Că de când mi te-am loat

Un cântec nu mi-ai cântat!"

Iar ea, galeș mi-l privea

Pe frunte mi-l mângăia.

30. Și așa mi-i răspundea:

"Ghiță, soțoru meu,

Nu dori cântecu meu.

Măre, eu când l-oi cânta

Munții s-or împreuna

35. Apele s-or turbura,

Lotreanu m-o auzi

Și la tine mi-o veni."

-Maica mâinsa de Lotrean,

De Lotrean, de hoțoman.

40. Cântă-ț mândro, cântecu

Că mi-e drag ca sufletu

Cântă-m mândro, numai mie.

Pân-la toamnă, cine știe?

Mândra, cum mi-l auza

45. De Ghiță mi să răzma

Și-ncepu a șuiera

Munț cu munț să-mpreuna

Livezâle să-ncurca

Apele să turbura

50. Și Lotreanu mi-auza

Sabia la șold că-ș loa.

Pe cal mi să-ncăleca

Și la ei că îmi venea

Și lu Ghiță-așa-i zăcea:

55. -Ghiță, Ghiță Cătănuță

Ce te plimbi cu-a ta mândruță

Și-ai venit cu ea colea,

Tocmai pe moșia mea?

Da de vrei să scapi cu bine

60. Dă-m mândra de lângă tine.

GHITĂ CĂTĂNUȚĂ *

Că mi-a fost ursată mie.

Să-mi fie, măre, soțâie.

Lângă tine-i șade rău.

Ca floarea lângă dudău.

65. Dară Ghiță, ce-m făcea?

La Lotrean să repeza

Și o palmă că-i trăgea

-Ghiță, Ghiță, porc de câine

Nu măi vez zâua de mâine!

70. Cum îți vine să luptăm.

În săbii să ne tăiem,

Or la trântă să ne loom?

D-alei Ghiță, ce-m zăcea?

-Hai la luptă să ne loom

75. Tot la luptă voinicească,

E mai dreaptă și frățască.

La luptă că mi să loa.

Să stângea, mi să frângea

Și nici unu nu să da.

80. Veni soarele-n amiaz.

Luptau cu măi mult năcaz.

Veni soarele-n chindie.

Luptau și măi cu mânie.

D-alei Ghiță, ce-m făcea?

85. La mândră-sa să uita

Să uita cum îi privea.

Iute brâu desprindea,

Și spre ea așa-m grăiea:

-Mândro, mândruțița mea.

90. Ia-n fă-mi-te măi încoa.

Și-noadă-m brâu la spate.

Că Lotreanu rău m-o bate

Și-ncinge-m brâu la loc

Să dau în Lotrean cu foc!

95. - Ba, ba, bărbățele, ba,

Mândruțița-i răspundea.

Care-o scăpa netăiat,

Ăla îmi va fi bărbat!

Ia arată-ț voinicia.

100. Lasă brâu, la pustia!

Ghiță - așa cum auza

Din ficat că îmi ofta.

Cu-o mână mi să lupta

Cu-alta brâu și-ncingea.

105. Lotreanu să opintea,

Pe Ghiță mi-l aducea.

De trei ori îl învățea.

Cu el la pământ când da

Pân-la genunchi îl băga,

110. Da Ghiță nu să lăsa

Pe Lotreanu l-apuca

La luptă să năcăjea

Din inimă s-opintea

Odată mi-l învățea.

115. În pământ cu el, când da

Pân la umeri îl băga,

Paloșu, că și-l scotea

Capu lu Lotrean tăia.

Trupu, bucături făcea.

120. De-o claie, că-m începea

Număi vârf că nu punea

Și mândruțai că-i zăcea;

Când ploscuța-i întindea:

-Ia mândruțo, vin de bea

125. C-ăi măi bea, or n-ăi măi bea.

Că e fără vârf, clai!

Iară ea întâlegea

Frig de moarte-o apuca

Mâna că i-o săruta

130. Cu lacrimi că i-o scălda

Și de Ghiță să ruga

Să nu-i rădice viața.

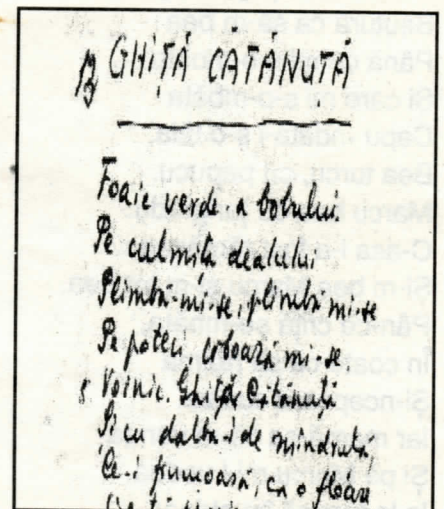
Ghiță, rău să încrunta

Paloșu îș repeza

135. Și capu că i-l zbură

Vârf la claie că-l punea.

În disagi capu-i băgă

La soacră-sa că-m pleca.

Acolo, când ajungea

140. Capu din disagi scotea,

Și-n soacră-sa-l aruncă:

-Na-ț procopsala, căța.

Asta mi-a măcat viața!

Soacră-sa, ce îmi făcea?

145. Păru din cap și-l zmulgea

Și pe Ghiță-l blestema:

-Ghiță, ginereleu meu,

Bate-mi-te-ar Dumnezeu.

Să-ț dea, muică, să te-nsori,

150. Să te-nsori de noo ori.

Tot prin cele închisori.

Arde-re-ar sufletu-n tine,

Cum arde inima-n mine!

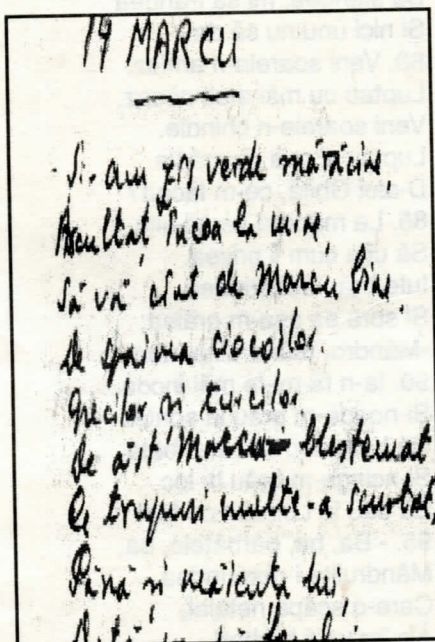
* Culeasă de la Marin D. Munteanu, Ion C. Budici, Sandu G. Giugă și Petre Protesescu, în 1926.

-Și-am zâs, verde mărăcină,
Ascultaț, încoa la mine,
Să vă cânt de Marcu bine.
De spaima ciocoilor,
Grecilor și turcilor.
De ăst Marcu blestemat
Ce trupuri multe-a scurtat,
Până și măicuța lui,
Dată pradă focului.
Ajunsasă maica lui,
Ibomnică turcului,
Turcului, păgânului...

.....
D-alei Marcu, ce-m făcea?
La hanu mare mergea.
Cu turcu alătura.
Cu turcu balaonu.
Măi negru ca ceonu.
De-un rămășag s-apuca
Beatură ca să-m bea
Până ce mi s-o-mbăta
Și care mi s-o-mbăta
Capu -ndată-i s-o tăia.
Bea turcu, cu papucu.
Marcu bea cu țarigradu.
C-așa i-a fost rămășagu.
Și-m bea Marcu și-m tot bea,
Pân-ce criță se-mbăta,
În coate că să răzma
Și-ncepea a cucăia.
Iar mamă-sa că-m venea
Și pe Marcu mi-l vedea.
Ia la turc că în striga:
-Ce tot stai și te gândești,
Pe Marcu nu-l căsăpești?
Vezi că Marcu s-a-mbătat,
Acuși e bun de tăiat
Iar un voinic auza
Drept la Marcu în mergea,
Și o palmă că-i trăgea.
Marcu din somn că-m sărea.
Îndată că să treza
Și din gură-așa zăcea:
- De când maica m-a făcut
Așa palmă n-am văzut.
La șicoală-am învățat
Și-așa palmă n-am mai loat.
Sta puțan și să gândea.
De beut iar s-apuca
Și în bea și în tot bea.
Pân- ce turcu să-mbăta.

MARCU*

Iară Marcu, ce-m făcea?
Paloșul că mi-și trăgea.
De turc mi s-apropia
Și capu că i-l tăia
Îi tăia turcului capu.
C-așa i-a fost rămășagu.
De la hanu mare pleca.
Un chil de gaz că-m loa
Pe maică-sa în torna.
Foc di la picioare-i da.
Mă-sa arde și pleznește.
Și Marcu în chefuieste.
Iar voinicii ce-i zăcea?
-Ce faci Marcule, așa,
Nu-i păcat de maica ta.

Că mi-ai supt țâța la ea?
-Nu-i păcat de maica mea,
Nu mi-e maică, e cătea,
C-a supt și turcu la ea
Și cu turcu să țânea.

.....
D-alei Marcu, ce-m făcea?
Voinicii și-i aduna
De bătaie s-apuca
Și mulț turci în căsăpea.
La fântână că-m pleca
Și în ea mi s-apleca
Dar pe geru mi-l vedea
Că nu-i da apă să bea.

D-alei Marcu, ce-m zăcea?
-Ia vino, gerule-ncoa.
Și măi ieși dintr-a fântână,
Să tragem o luptă bună.
Iar geru că-i răspundea:
-Marcule, viteazule,
Pân-acuma n-ai venit.
Cât a fost fân de cosât.
Murea lumea de zăpuc.
Și tu-m umblai zăbăuc
Veniș acu să bei apă,
Când de ger pietrele crapă.
Veniș acuș în Undrea
Când e vai de mama ta.
Eșea geru din fântână
Cu cizmele de nămete.
Cu ciumage de zloiete.
Și din buză când sufla,
Pe toți că mi-i îngheța
Focul li-l împrăștiea.
Corturile pustiea.
D-alei Marcu, ce-m striga?
-Ascultați, băieți încoa
Dupe ger nu vă-ți loa.
Să măriți focurile
Și-ntăriți corturile
Focurile le mărea
Corturile le-ntărea,
D-alei geru, ce-m făcea?
Cu buzăle, că-m sufla.
Corturile sfărâma
Focurile le stingea.
D-alei Marcu, ce-m striga:
-Ascultaț, băieți, încoa
Care pe unde-aț putea,
Ne-a-nghețat geru-acuma.
D-alei Marcu, ce-m făcea
La voinici că în striga,
Și caii că mi-i tăia.
Mațale, că le scotea.
În coșurile lor să băga.
Abia-așa de măi scăpa!

* **Balada MARCU HAIUCU**
culeasă de la Perte Gh.
Proteșescu, Ion Tomescu,
Dincă Pițigoi, Sandu Giugă,
în 1925. Are fragmente și
din "MARCU SI GERU", ne-
maicunoscându-se în
întregime, ambele.

STRIGĂTURI

Eu la joc, mândra la joc.
Mălaiul de ieri pe foc.
Bătui mâța cu vâtraiul,
Că de ce n-a scos mălaiul.
***

Cât fusei cu punga plină,
Mă culca puica pe mână.
Dacă dete-n jumătate.
Mă culcă puica la spate.
Dacă dete mai spre fund,
Mă luă cu prăjina-n lung!
***

Sus pe dealu cu tăciune,
Fac fetele rugăciune.
Sămbăta, duminica,
Să se poată mărita!
***

Dumnezău să te ferească.
De dragostea muierească
Te usucă ca pe-o iască.
Te bagă-n boală câinească
Și te scoate-n primăvară
Galbin ca turta de ceară.
***

Hai, nevastă, la prășit.
Nu pot, m-am îmbolnăvit!
-Știi nevastă, ce-am gândit?
-Bărbate, nu știu nimic!
-Hai, nevastă, la beut!
-Bodeaproste, mi-a trecut!
***

Săracii nădragii miei
A crescut taica cu ei.
De când m-a făcut pe mine,
I-a cârpit și i-a pus bine!
***

Săracii nădragii mei,
Cum să uită la fomei
Și fomeile la ei!
***

Foică busuioc,
Dragă mi-e mândra la joc.
Drag îmi e s-o joc în horă,
S-o duc mumii-n casă, noră!
***

Iu-iu-iuu și iuu mă chiamă.
Iepurile-i bun de zamă,
Iepuroaica de friptură,
Mândra de pupat în gură!
***

Horă nouă, știu să joc.
Da nu pui oală la foc!
Cu suveica nu știu da,
Nici pâine a frământa!
***

Eu la joc, muica la joc.
Mălaiu de joi pe foc.
Bătui mâța cu vâtraiu,
Ca să ne scoată mălaiu!
***

Frunzuliță, foi cireși
Are mândra opt cămăși
Trei rupte, patru sparte,
Una nu să țâne-n spate.
Da cum să nu fie sparte
C-a sărit garduri înalte.
Mândra mea, sărăcuța,
Mult i-e dragă ulița!
***

Hai, nevastă, să jucăm,
Fată să ne-o mărităm.
Ferice de noi c-o dăm
Vai de capu cui o lua-o,

N-o mai purta șubă noo!
***

M-a făcut muica băiat,
Joc în picioare sub pat.
Cu ciomagă ridicat!
***

Pusăi pânza când dă frunza,
Și-o sfârșii la Sânvăsăi.
Mă căii că mă pripii!
***

Ușurel și amândoi,
Ca tânjeala printre boi!
***

Decât cu urăta-n casă,
Măi bine cu baola-n oasă.
Femeia care-i urâtă.
Nu-i păcat s-o dai pe răpăl!
***

Săraca nevasta mea,
Eu zăc una, zece ea.
Na, na, na, na, ca pengea
Însurat în trebuia?
***

Doo lemne, doo paie,
Fetele să nu prea saie.
Că le cură-n ochi, gunoaie!
***

Cine-n horă n-o juca,
Să-i moară ibomnica
Să vie să-i dau pe-a mea.
Că-i tânără ca mama
Naltă cât lubenița!
***

La casa cu multe fete,
Mor cățaii fripti de sete.
La casa cu fată mare,
Nu e apă în căldare.
***

Aolele, muicăle,
S-a-ntărâtat fetele.
Și joacă ca grapele!
***

Aoleo, să-ncurcă dracii.
Joacă-n horă și boracii!
***

Nu mă las și nu mă las,
Moară lumea de necaz!
Nu mă las și-m pare bine,
Că e puica lângă mine!
***

Nu sălta prea sus picioru
Ci ia-o cu binișoru.
Nu te grăbi la jucat,
Ca toanta la măritat!
***

Fata muicăi jucăușe,
Cu gunoiu dupe ușe.
Am pus boii la tânjeală,
Să-i scoatem gunoiu-afără.
A năibii, plângea să moară
Să nu-i dăm gunoiu-afără!
***

Foaie verde lemn sucit.
Mândra mi s-a-nvrednicit.
Pe unde coase cu acu,
Bagă șobolanu capu!
***

Și-are mândra doo îi,
Trei sănt rupte, patru sparte,
Doo nu să țan pe spate!
***

De când dai mândro cu dres,
Parcă ești un drac cu fes.

De când dai cu suliman,
Nu-ți măi face capu-un ban!
***

Ușurel și iară, iară,
Că mi-e mândruța cam chioară.
Ușurel și binișor,
C-are scurtă la picior!
***

Albă ești, frumoasă ești,
Numai când te vâruiești.
Dar când ești nepremenită,
Ești ca dracu de urâtă!
***

Hora mare, fete n-are
C-au murit de gălbinare.
Numai una a rămas,
Și-aia-i bună de pripas!
***

Hora n-are cin-s-o strige
Vreun flăcău de mai ferice.
Au rămas plodurile
Să ne poarte florile!
***

Iu, iu, iu, până sănt viu.
Că de-oi muri, mort să fiu.
Iu, iu, iu, până trăiesc.
Să tot joc, să tot iubesc!
***

Cine joacă și nu strigă,
Face-i-s-ar gura, strămbă.
Cine strigă și nu joacă,
Face-i-s-ar gura, toacă!
***

Frumușică-i mândra mea,
Că-i tânără și nu prea.
E tânără ca mama.
Și supțirică, ca soba.
Dacă-i spun că-i șade rău,
Ea să suie-n păru meu!
***

Hop, hop, hop și hop, hop, hop,
M-apucați și eu să joc.
Da de mare-s cât un dop.
Și fetele nu-m fac loc!
***

Busuioc și siminoc,
Lasă-te fată, de joc.
Te tot fătăi, te sucești.
Și tot n-o mai nemerești!
***

Și-n stânga, stângulița,
Să joace și lelița.
Că de când s-a măritat.
Să joace și-a cam uitat.

Nicolae D. Popescu
Marin I. Bălă
Petre Gh. Proțeșescu
1941 - Scaești
***

Săraca, nevasta mea,
Nu-i place beutura
Și-i sfârșie litra-n gură
Ca firu din fus, în mână.
***

Cine-n dragoste nu crede,
N-ar mai călca iarbă verde.
Călc-ar-ar doar pe uscat
Ca să creadă la oftat.
Că eu unu, n-am crezut
M-a dus focu, de-am văzut!

Sandu G. Giugă
1941

Descânțele de boală și ritul însoțitor

Extrase din lucrarea în manuscris "Monografia satului Scaești, jud. Dolj", ediția a-III-a, vol. III de Lucreția și Alexandru C. Gregorian.

- 1 Descântec de BUBĂ
- 2 Descântec de DRAGOSTE
- 3 Descântec de ÎNTORSĂTURĂ
- 4 Descântec de JUNGHIU
- 5 Descântec de BUBE DULCI
- 6 Descântec de GÂLCI
- 7 Descântec de BRÂNCĂ
- 8 Descântec de BRÂNCĂ - SCRISĂ
- 9 Descântec de ALBEAȚĂ
- 10 Descântec de TOATE BOLILE

În lucrarea de față, vom intra direct în subiect, fără a mai aminti credințe cu privire la descânțele în satul nostru, de când se cunosc, dacă este vre-o legătură între descânțele bătrânești ale noastre și descânțele țigăncilor ursărese și corturărese..."să vă dea baba cu ghiocul, să vă ghicească norocul..."

La capitoul respectiv am arătat tot ce s-a știut din vremuri despre descânțele, cele mai cunoscute descântătoare începând cu anul 1800, când se descântă, bolile de care se descântă, numărul descântecilor cunoscute.

Aici vom aminti numai un număr de zece descânțele mai cunoscute și ritul însoțitor al lor, urmând ca pe viitor, dacă se va crede interesantă culegerea noastră, să comunicăm și restul.

1. DESCÂNTEC "DE BUBĂ"

*Tu, bubă galbenă,
Bubă albă,
Bubă vânătă,
Bubă căiască.
Bubă văcărească,
Bubă câinească,
Bubă de dălac,
Bubă de izdat,
Buba bubelor.
Muma ciumentelor.
Eu te mut,
Tu, să te muți.
Eu te trag,
Tu, să te tragi.
Din falcă.
Din inimă.
Din mâna...cutăruia...
Să te duci
Unde-a bubuit întâi.
În fundul iadului.
Să rămâie... cutare.
Curat și luminat,
Ca floarea câmpului,
Ca luna cerului.*

Ritul: Se ia "leușteanul câmpului", se usucă și se pisează bine, amestecându-se cu baleză și cu sare și

cu acest amestec se înconjoară buba de trei ori înainte, de trei ori înapoi, care "se trage de la cel bolnav și se pune pe altul, însă nici pe acela nu stă". După vreo oră se spală cu fiertură de romaniță și se oblojește cu foi de brustulan încălzit

2. "DE DRAGOSTE"

*Sâmbătă dimineața mă sculai.
Și pe potecă mare apuca.
Pe potecă necălcată.
De rouă nescuturată.
Cu buciul buciului.
Toate dragostile adunai.
De la oile cu miei.
De la vacile cu viței.
De la toate cârciumăresele.
De la toate preotesele.
Cum nu pot popii, protopopii.
Fără biserică,
Așa să nu poată ține scrisa mea
De mine...(cutare)
Se descântă cu busuiocul în apă, zicând:
"Busuioc, cu foaia fragă,
Tuturor să le fi dragă.
Și de mic și de mare
Dar mai cu foc, scrisei mele.
Cum se bate limba-n gură.
De dinți și de măsele.
De cerul gurii mele.
Așa să bată inima în toți voinicii.
În toate fetele.
În toate nevestele..."*

Cu apa descântată, dă pe haine, pe păr, se clătește prin gură, trei dimineți la rând, sub un pom (de preferat, măr).

Busuiocul, se pune la brâu și se ține patruzeci de zile.

3. "DE ÎNTORSĂTURĂ"

*Tu, dătătură, tu, făcătură.
De-o fi dată dătătura,
De-o fi dată făcătura.
De nașe, de moașe,
De apropiere, de vecine.
De prietene.
De fârtate.
De cumnate.
Ea a dat pe sub gard.
Eu îi dau peste gard.
Cu vârf și îndesat.
Pe capul cui a dat.
Că nu e păcat...
Cum descurcă copoi luncile,
Pădurile, fânețele,
Așa să se descurce și... cutare,
De dătătură, de făcătură.
De dătături, de făcături.
Cum vine luna lui martie.
Și se ia zăpezile.
De pe toate hududoaiele.
Așa să se curățe...cutare,
De dătături, de făcături,
De urâciuni...
Și să rămâie curat.
Ca argintul stricatorat,*

*Descântecul, de la mine,
Leacul de la Dumnezeu.*

Se descântă cu apă neîncepută, cu puțin, cu busuioc și cu un fir de mătură de câmp. Se spală cel descântat, la un loc curat, la frunte, la urechi, la nas, la buze și i se dă să guste de trei ori, repetându-se trei zile, la rând.

4. "DE JUNGHIU"

*Luai sapa la spinare,
Fugi junghiul, de la... cutare,
Tocai ogorul cu sapa.
Și junghiul fugi de la... cutare.
Cu sămânță îl semănai.
Și junghiul fugi de la... cutare.
Cum s-alege cânepa de vără,
Dintr-a de toamnă.
Așa să se aleagă junghiul.
Din carne, din piele.
Și din piele să piară.
Să rămâie...cutare, curat,
Ca argintul, stricatorat.
Ca Maica Precista, care l-a lăsat.
Ca roua de câmp.
Ca steaua din cer...
Descântecul meu,
Leacul, de la Dumnezeu.*

Se descântă cu apă neîncepută și cu busuioc. La copii, se face "baiera" (măsura cu ața, ca să se găsească junghiul. Se ia un ou și i se scoate albușul, iar gălbenușul întreg, în ghioace, se poartă peste capul bolnavului și unde se sparge gălbenușul, acolo e junghiul). Se sapă sub pat (sub scândură, sau sub cărămidă) sub locul unde zace bolnavul și dacă se găsește un cărbune, e semn că acesta e leacul junghiului. Cărbunele se ia și se pune în apa descântată. Cu această apă se stropește bolnavul cu busuioc, apoi i se dă să bea, trei zile la rând, în aceeași oră, odată cu fiertură de floare de tel.

5. "DE BUBE DULCI"

*Mă dusei miercuri la târg.
Și cumpărai un junc.
Venii cu el acasă.
Îl tăiai
Și făcui pomană.
La pomană chemai,
Toate bubele,
Toate urâciunile.
Numai bubele dulci, nu le chemai...
Ele se supărară.
Din vârf s-aplecară
Din rădăcini secară
Și rămase...cutare
Curat și luminat.
Ca steaua pe cer,
Ca roua pe pământ,
Ca argintul stricatorat.
Descântecul meu.
Și leacul de la Dumnezeu...*

Descântecul e la fel cu cel "de

Descânțete de boală și ritul însoțitor

bubă". Aici însă se spală bubele cu "apă sărată descântată în zorii zilei", apoi se ung cu "ulei de sănătoare", o zi, iar în alta, cu piatră vântată pisată în untură, nouă zile la rând, în timpul chindiei, după care se spală cu apa sărată descântată la început, la rădăcina unui măr.

6. "DE GÂLCI"

*Gâlcile, motofâlcile,
Plecară cu găștele.
Plecară să pască,
Trei babe să le păzască.
Una surdă,
Una șchioapă,
Una oarbă.
A oarbă nu văzu.
A surdă n-auzi
A șchioapă nu putu.
Lupii în ele, deteră.
Și le mâncară
Și le fermecară
De vârf le aplecară
Din rădăcini le plecară
Și rămase copilul meu...cutare,
Ca steaua pe cer.
Ca roua pe pământ.
Ca maică-sa când l-a făcut.
Descântecul meu.
Leacul de la Dumnezeu.*

Când descântă, trage cu degetul muiat în scuipat și cu usturoi pisat, gâlcile. Mirosul tare al usturoiului se crede că moaie și gonește gâcile.

... Care din noi ,bătrânii de azi, nu ne amintim cu multă duioșie, cum bunicele și mamele, de câte ori făceau gâlcii, nu ne luau pe genunchi și ne "aplicau" acest descântec, până ce adormeam în poala caldă, uitând și gâlcii și tot...

7. "DE BRÂNCĂ"

*Brâncă păcătoasă.
Brâncă puturoasă.
Brâncă galbină.
Brâncă veninoasă.
Brâncă negricioasă.
Voi, nouăzeci și nouă de brânci.
Să nu mai stați
De la .... cutare să plecați.
Cu toate cuțitele,
Cu toate junghiurile,
Cu toate înfiorăturile
Din toate oscioarele.
Și orice-ai fi
Ori de unde- ai veni
Din scorburii
Ori din buieze
Din crăpăturile pământului,
Din baltă,
Din trestii.
Din .... cutare să ieși
Și-n ăle pustii să te tot duci,
Să te duci învărtindu-te.*

În fundul iadului oprindu-te...

Ritul: Se descântă de trei ori cu apă neînceptută. De multe ori, în loc de cărbune se pune sare în apă. Sarea o ia de trei ori din sărăriță, cu trei degete și o pune în apa descântată, zicând: "cum se topește sarea în apă, așa să se topească brâncă și să iese de la .... cutare". Cu firul de busuioc se stropește locul bolnav, zicând: "fugi brâncă păcătoasă, fugi de la .... cutare din oasă". Din restul apei se oblojește locul bolnav, apoi se dă bolnavului să guste de trei ori. Din ce mai rămâne, gustă în nouă zile pe nemâncate, stând în genunchi cu fața spre răsărit, după ce la un loc curat a spălat rana cu aceeași apă.

8. "DE BRÂNCĂ - SCRISĂ"

*Brâncă bună,
Brâncă nebună.
Soră cu ciuma.
Vară cu holera.
Nepoata lingoarii.
Brâncă neagră.
Brâncă vântată.
Brâncă turcească.
Brâncă tătarească
Brâncă țigănească
Brâncă muscălească.
Brâncă unguerească
Brâncă de la 99 de draci.
De fiecare drac un fel.
Cu mătura te-oi mătura
În apa Jiului te-oi arunca.
În baltă, în apă,
În pădure, în pustie.
În fundul pământului te-oi arunca.
Să ieși de la ... cutare
Și să vii când te-oi chema eu.
Să ieși din ochi, din sprâncene,
Din obraz, din mâini,
Din picioare,
Din oscioare,
Din băierile inimii.
Să rămâie ... cutare, curat și sănătos,
Sănătos și luminos,
Ca argintul stricorat.
De Maica Domnului lăsat.*

Ritul: Se scrie în formă rotundă, începând cu înclăcitura din centru spre margine sau în formă pătrată, cu alte scrisuri, mai ales un fel de rugăciuni. Aceste scrisuri se fac de-anderetelea. Scrisura, făcută cu cerneală din boji, se pune în prima noapte sub perna unde zace bolnavul și de aci în colo, bolnavul o poartă cu sine, nouă zile. După nouă zile descântătoarea merge cu bolnavul la balta Salciei, ori la Jii și o aruncă în apă zicând: "du-te brâncă, du-te-ai, în fundul iadului să stai și la ... cutare, să vii, când s-or întoarce apele din Jii..."

9. "DE ALBEAȚĂ"

*Plecai pe cale, pe cărare.
Mă-ntâlnii cu albețele-n cale.*

*Mă luară și mă trântiră
Îmi scuturară ochii, de albețe și de tărățe.
Cu paraua raseră.
Cu lopata vânturară,
Cu mătura măturară,
Cu pana mă ștearsără
Rămase ... cutare, curat și luminat.
Ca Maica Precesta ce l-a lăsat.
Ca steaua pe cer, ca roua pe pământ.
Ca muică-sa când l-a făcut.
Descântecul meu,
Leacul de la Dumnezeu.*

Ritul: Se descântă în apă neînceptută cu busuioc, repetând de trei ori, descântecul. Alături, este un clondir cu țuică tare și puțin zahăr pisat mărunț. Cu apa descântată se stropesc țuica și zahărul, apoi, cu busuiocul se stropește toată fața bolnavului. Ia puțină țuică în gură și suflă în ochii bolnavului, iar după ce-i trece usturimea, aruncă puțin zahăr, peste albeața, zicând: "cum îndulcește zahărul toate, așa să îndulcească leacul meu și să scoată albeața din ochi"...

10. "DE TOATE BOLILE"

*De-o fi astă boală, de la Dumnezeu sfântul.
Mă rog cu capul plecat.
Să-i dea lui ... cutare, leac
Să-l milostivească, să-l însoțească.
Să-l însănătoșească.
De-o fi din "ăle sfinte" frumoase.
Să vină dulci și mângâioase.
De-o fi din zile greșite.
Din sfânta miercuri de azi.
Din sfânta vineri.
Să-l ierte și să-l îndrepte.
Cum lasă mătușile furcile.
Și fetele mari, cusăturile.
Și toți boii jugurile.
Și toți caii hamurile.
Așa să se lase de ... cutare, toate durerile,
Toate junghiurile.
Să rămâie curat și luminat
Ca muică-sa, când l-a făcut.
Ca stelele cerului,
Ca florile câmpului,
Ca Maica Domnului.*

Ritul: Amestecă toate descântecile, din fiecare câte ceva - boala și leacul, boala și leacul. Se ia apă neînceptută, adusă de o fată mare, când cântă cocoșii a doua oară și se pune în oală nouă, în care se aruncă câte un cărbune aprins, 3 sau 6, numărându-se de-anderetelea, asta, pentru potcă, asta, pentru deochi, asta pentru soare sec, asta pentru încuiere, (enumerând bolile de care bănuie că suferă bolnavul). Descântă deasupra oalii, cu un cuțit și busuioc, apoi dă bolnavului să bea de trei ori. Cu apa rămasă îl spală pe față și pe la încheieturi, zicând: "leac și babii colac"...

Notă

În lucrarea "Cântece bătrânești din Oltenia" de Ilie Mitu, Aurelian I. Popescu și Marcel Locusteanu editată de Consiliul pentru Cultură și Artă al jud. Dolj, 1968 - Craiova - cântecile "Oroveanu" și "Dină Duduleanu" sunt trecute ca "Jurnale orale".

Varianta "Oroveanu" s-a publicat în această lucrare la pag. 28, culeasă de la Marcu Motroc din Leamna de Sus. Este cu totul deosebită de cea de la Scaiești, culeasă în 1929 de la Petre Gh. Protesescu și Nicolae Lăețu.

La fel, variantele din "Dină Duduleanu", culese, prima de la Marcu Motroc și a doua de la Marin Prică din Cetate, sânt cu totul deosebite de "Dină Duduleanu" culeasă de noi de la Petre Protesescu și Nicolae Lăețu, în 1925.

În lucrarea "Cântec vechi din Oltenia", de aceeași autori, tipărită în 1967 de Centrul de istorie, filologie și etnografie Craiova, cântecile de mai sus sunt clasificate la categoria "întâmplări contemporane, răscoale" și sunt publicate variantele: "Dină Duduleanu" la pag. 205, culeasă de la Constantin Sucea din Coțofenii din Dos și la pag. 208 de la Dumitru Tătulea din Șimnic, iarăși cu conținut deosebit de a noastră, precum și "Oroveanu" la pag. 219, culeasă tot de la Sucea și la pag. 221, de la Tătulea, sunt iarăși mult deosebite de culegerea noastră. Culegerea de la Scaiești, care pe timpuri se cânta cu mult curaj de către cei doi, primul cobzar, al doilea lăutar. avea la sfârșit, izbucniri anticioicoiești și antiregaliste - mai ales - ceea ce nu găsim în alte culegeri. Exemplu: "... nu ca-n timpu lui Știrbei / Să pui plugu unde vrei / De când a venit Carol, / Am rămas cu capu gol. "

În "Oroveanu", din a doua lucrare, deși Sucea din Coțofenii din Dos în apropierea imediată a Scaieștilor cunoștea versiunea care se cânta la noi de la lăutari bătrâni, o denaturează cumplit, după cum urmează:

*"Ascultați boieri- ncoa
Că dacă n-ați asculta,
Voi cânta de-a forfota.
Vă iau banii degeaba.
Ascultați la Oroveanu.
Oroveanu boier mare,
Muri fără lumânare.
Fir-ai dracu Orovene
Cu toate slugile tele.
Că ne-ai dat pogoane grele.
Stai cu boata la spinare
Să-ți fac mușuroiu mare.
Foaie verde-o micșunea
Oroveanu ce făcea.
La șofer, vere, striga.
Iar șoferu ce făcea
Cu mașina că mergea
Și la scară i-o trăgea.
Iar cocoana ce zicea:
-Orovene, dumneata,
Mi-omorâși cățelușa.
Că s-o-ntâmpla mă ceva.
Oroveanu ce făcea.
Oroveanu ce zicea:
Toadere la dumneata
Primii telegrama.*

*Să mă duc la moșia,
La moșia din Fliiași,
Numai rugă și cu sfanți.
Cu mașina că pleca.
Și la canton așgea.
Și cu trenu să lovea.
Mațale că le-nșira.
Fire-ai dracu Orovene
Cu toate slugile tele
Că ne pui pogoane grele
Stai cu boata la spinare
Să-ți fac mușuroiu mare."*

La fel și "Dine Duduleanu", culegere pe care o redăm în întregime, pentru o mai bună înțelegere:

*"Foaie verde-o micșunea.
Ia să vezi ce să-ntâmpla.
Într-o sâmbătă sara,
Duminecă dimineața,
Mare nuntă să făcea,
Mireasa din Duduleni,
Ginerile din Lupeni.
Iară Dine, ce făcea?
Di la piață că venea,
Cobilită lăpăda
Și bastonu că și-l lua.
Îl băga sub epângea
Ca să nu-l vadă lumea,
Să-i facă inima rea.
Drept la nuntă să ducea,
Drept la lăutari trăgea:
-Măi, lăutar dumneata,
Lasă hora, zi sârba,
Asta e nevasta mea.
Din mica copilărie.
Am muncit la cobiliță
De i-am pus la gât sălbuță.
Foaie verde-o micșunea.
Iară nașu că-l vedea
Drept la Dină că venea,
Două palme că-i trăgea
Și prin lume să uita.
Pân pe frate-său vedea.
El din gur-așa striga:
-Frate, Rică dumneata,
Bate tu marginile,
Că eu bat mijloacele,
Că le știu soroacele.
Foaie verde-o micșunea,
Cu bastonu când trăgea,
Câte șapte doboră.
Popă nu le trebuia.
Procuroru că venea
Și pe Dină că mi-l lua.
De-l împlimba puținel.
Lumea să mira de el.
Și-l împlimba, și-ntreba,
La Bucovăț mi-l ducea.
La-nchisoare mi-l băga.
Iară Rică rămânea.
În gară mi să-ntâlnea,
Toți frate că mi-l bătea.
Iară Rică ce făcea?"*

*La firidă să ducea.
Și la Dină să ducea
Și din gur-așa striga:
-Nene, Dină dumneata,
M-ai lăsat la preocupți,
De mă bate nene toți.
-Du-te Rică, să te duci,
Caută după butoaie,
Ia lancea cu trei topoară,
Bag-o pe sub epângea,
Să nu te vadă mama,
Să-i mai faci inimă ra.
Ieși în vale la șușea,
Calea ține-o tot așa.
Și cu care se-ntâlnea.
Și cu lancea când trăgea.
Pe loc jos cădea, murea."*

Am copiat aceste variante, spre a se vedea că sunt destule cazuri când același cântec nu este la fel, nici măcar în două sate învecinate!

Tot în aceste două lucrări, găsim că "Uncheșelul", culeasă de noi în 1920 - 1932, înregistrată la numărul 71, apare: în "Cântec vechi din Oltenia" sub titlul "Moșneagul" trei variante:

1. pag. 180 - 183 culeasă de la Gh. I. Belu - Bârzei - Gilort.
2. pag. 184 - 185 culeasă de la Profir Ciobilă din Gâlcești - Gorj.
3. pag. 186 - 189 culeasă de la Petre Geacu - Cătăroi, Tismana - Gorj.

Toate sunt repartizate la "familiale" și cu toată depărtarea satelor de unde sunt culese au totuși un conținut apropiat de al variantei noastre. În toate, feciorul moșneagului, plecat militar a doua zi după nuntă, după nouă ani și nouă zile când se reîntoarce, își găsește soția, mireasă altuia. Aceasta însă, recunoscându-și soțul, după inel, lasă nunta și-și urmează bărbatul.

În celălalt volum (Cântece bătrânești) același cântec este publicat sub titlul "Uncheșelul" în variantele:

1. pag. 257 - culeasă de la Tudor Buică - Orodol.
2. pag. 261 - culeasă de la Grigore Marin - Ploșor.
3. pag. 265 - culeasă de la Marcu Motroc - Leamna de Sus.
4. pag. 269 - sub titlul "Ce faci moșule-n grădină"? - culeasă de la Alexandru Roșianu din Bugiuțești - Vâlcea.

Acestea însă, au un conținut cu început fantastic și cele de la paginile 257, 265 și 269, sfârșit tragic pentru mireasă. Copilul născut din părinți bătrâni, joi născut, vineri botezat, sâmbătă logodit și duminică nuntit, a plecat luni în armată, de unde, reîntors după nouă ani, găsește soția, făcând nuntă cu altul. În variantele de la paginile 257, 265 și 269, soțul își omoară soția, dându-i foc.

În ambele lucrări atât "Moșneagul" cât și "Uncheșelul" sunt clasificate la "Familiale"

Preot **ALEXANDRU GREGORIAN**

Glosar

Notă: *Glosarul regional cuprinde cuvinte înregistrate în zona studiată. Aceste cuvinte sunt structurate pe titluri de balade culese, fără a fi așezate în ordinea alfabetică ci explicate în ordinea utilizării în text.*

1. Dobre haiducul II:

matostat=piatră semiprețioasă;
iama = a da iama, a năvălii;
flintuliță = diminutiv de la flintă
- pușcă de tip vechi, cu fitil și cremene;
lăcriță = diminutiv din lacră,
ladă - lădiță.

2. Oroveanu:

otomobila = automobil;
tărcată = vărgată, bălțată;
pozânar = buzunar.

3. Dină Duduleanu:

lancie = armă veche, vergea de oțel ascuțită la vârf ca o sabie.

4. 1907:

toptanu = cu mic cu mare, toți;
znagă = snagă, putere, vlagă;
jegmănit = jecmănit, jefuit.

5. Radu:

poteră = detașament de arnăuți, însărcinați cu urmărirea și prinderea haiducilor.

6. Ghiță Cătănuță:

zmulgea = smulgea, trăgea cu putere, rupea.

7. Marcu:

balaon = balaoacheș, negru;
țarigradul = vas de băut foarte mare;
cucăia = căsca a somn;
zăpuc = căldură mare, zăpușeală;
zăbăuc = zăpăcit, aiurit, năuc;
zloiete = sloi, înghețat ca un sloi de gheață.

8. Moșneagu:

noorea = noră;
strină = străină.

9. Fata și haiducu:

zmiorcăi = plâng.

Preot **ALEXANDRU
GREGORIAN**

O ÎMPLINIRE ETNOFOLCLORICĂ

Cu cel de-al IV-lea volum al seriei folclorice și etnografice dedicată Plaiului Cloșani, Pavel Ciobanu rotunjește, împlinind, fără tăgadă, o muncă asiduă și o pasiune care pot face cinste oricărui cercetător în domeniu. Prin stăruința profesorului Pavel Ciobanu, Plaiul Cloșani, zonă etnografică compactă, este relevată specialiștilor, și nu numai lor, ca un sumum complex de cultură tradițională.

Se poate considera peremptoriu că lucrările și culegerile lui Pavel Ciobanu, alături de monografia cercetătoarei Marcela Bratiloveanu Popilian, referitoare tot la Plaiul Cloșani, reprezintă certitudini în cercetarea etnofolclorică românească.

Volumul al IV -lea din seria Plaiul Cloșani*, are o structură complexă față de cele anterioare.

Partea întâi a lucrării cuprinde considerații geografice și istorice asupra zonei, suficiente pentru a o delimita și identifica.

Partea a doua reproduce răspunsurile la un chestionar inedit întocmit de Constantin C. Ionescu asupra vieții păstorești și drumurilor păstorești din Mehedinți. Este relevantă, totodată, personalitatea profesorului Constantin C. Ionescu, unul dintre etnografii de seamă ai Olteniei. Chestionarul în cauză, întocmit în jurul anului

1940, a fost descoperit în arhiva familiei.

Aspectele etnografice conținute în monografia "Agricultura română din județul Mehedinți (1868)" de Ion Ionescu de la Brad continuă volumul.

Un capitol inedit, bine motivat științific, se ocupă de obiceiurile de trecere din comuna Ponoarele. Sunt descrise rituri, practici magice și alte obiceiuri legate de naștere, nuntă, înmormântare. Nu este uitată nici Paparuda, obicei bine cunoscut în zonă.

Partea a doua se încheie cu o selecție "din tipologia ... subiectelor narative atestate în Mehedinți", cu indicarea bibliografiei (P. Ciobanu; op. cit. pag. 87), după metoda, deja clasică, a folcloristului Al. I. Amzulescu. Sunt abordate, astfel, cântecul epic din Mehedinți și balada familială.

Partea a treia a volumului este, de facto, un corpus de texte, unele inedite, altele extrase din culegeri importante, reprezentative pentru zonă.

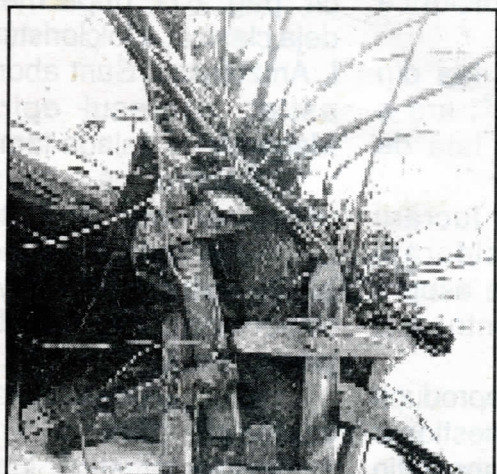
Dincolo de structura cam stufoasă, fără o anume limpezime tematică, lucrarea profesorului Pavel Ciobanu este una exemplară, mai ales prin volumul de informații. Așteptăm și volumul al V-lea.

Cornel Bălosu

***Pavel Ciobanu - Plaiul
Cloșani; vol. al IV-lea;
Centrul Creație
Populare Mehedinți;
1996.**

TRIȚĂ MATEI: Casa familiei preotului ALEXANDRU GREGORIAN

GHEORGHE OBROCEA: Cruci de pomenire

Harta Olteniei de mijloc și de sud

Suflet
oltenesc

Revistă editată de Centrul Creației Populare Dolj și Societatea Etnografilor și Folcloriștilor Olteni

Colectivul de redacție:

Nicu Panea, George Obrocea, Cornel Bălosu, Gabriel Bratu

Realizarea acestui număr este rodul dragostei și trudei entuziaștilor lucrători ai Centrului Creației Populare Dolj, Nicolae Dumitru (responsabil de număr) Gabriel Bratu, Gheorghe Obrocea, Nicolae Marian, Liviu Sturzu și Antipa Croitoru

Tehnoredactare CCP